

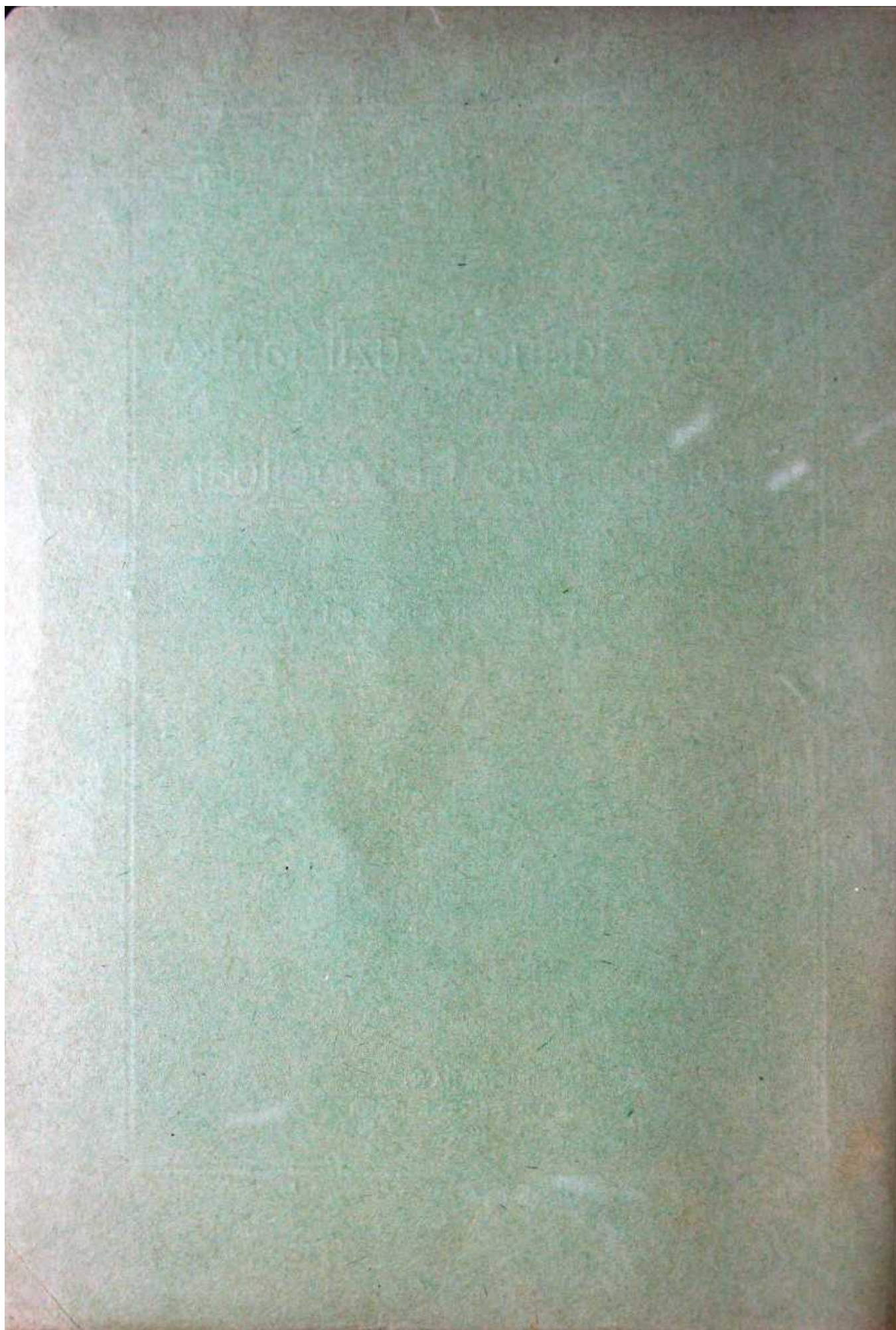
Izurategi'tar Jon

Urteko Igande guztietarako Goizpar edo Ebangelioak

Elorio'ko Txanburu Jaunak egiñak

BERGARA'N
«La Tipográfica» irarkolan
1935

M- 8455
R- 36194

DTU
37629

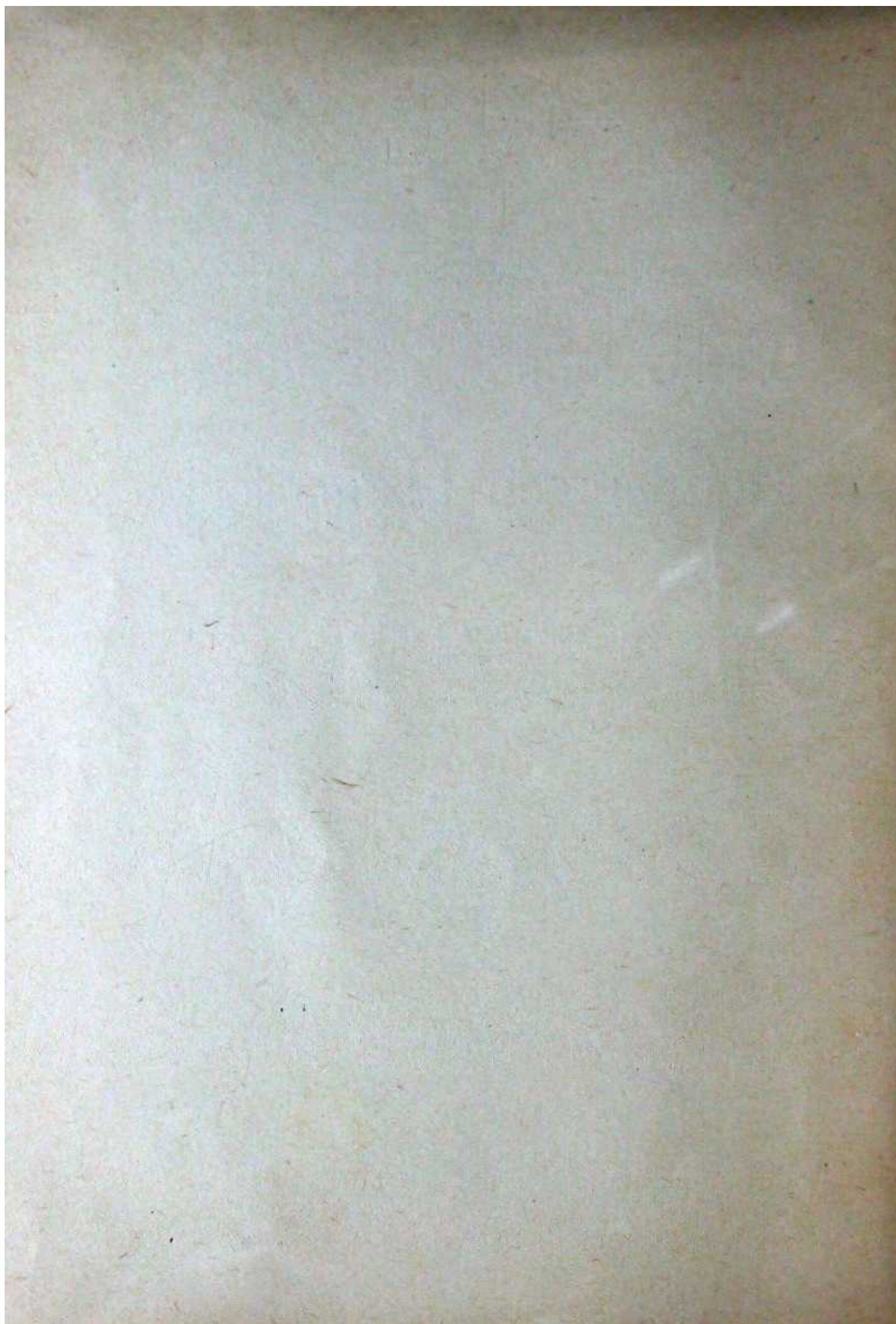
Izurategi'tar Jon

Urteko Igande guztietarako Goizpar edo Ebangelioak

Elorio'ko Txanburu Jaunak egiñak

BERGARA'N
«La Tipográfica» irarkolan
1934

1.º ABENDUKO IGANDIAK

2.º EREGEN OSTEKO IGANDIAK

NIHIL OBSTAT

Censor,

*P. Fr. Joseph Dominicus a Sta. Teresia,
O. C. D.*

Victoriae 11 Novembris 1933.

IMPRIMATUR

Victoriae, die 24 novembris 1933.

✠ *MATTHÆUS, Episcopus Victoriensis.*

EUZKADI'KO TXANBURU ETA JAUPARIJEI

A G U R

Igandeetako goizparkijak argitaratutian, nire asmo bakarra izan da jaupari gaztiai lagundutia, ba urtiak erakutsi deuzte, neuk aurkitu nebazan eragozpenak, eurak be, aurkitu leikezala, gitxi dirialako, gaur artian beintxat, gai onetzaz argitaldu dirian goizparkijak.

Beñogeta sei urte daruadaz txanburutzan, eta nire txanburutazuneko asikera euskerazko goizparkirik ez egoan, eta bakotxak, al ebazan lez, gertetan ebazan, erderatik artuta; eta esan nei, jaupari edo abade askok, neu auren nazala, erabilten genduala euskera motolua, erderakadaz nastua, kalte aundija euskeriari egiñaz.

Gaur euzkeriak auferabide andiak egin dauz, asko ofaztu da; baña nik euzkera garbi garbijan ezin argitaratu neikez, batetik euzkeria ikastoletan ikasi ez dodalako, amaren magalpian baño, eta bestetik gorengo mañan dagozan (intelektualentzako) idazten ez dodazalako, berengo mañan dagozan eritar eta eliztafentzat baño; auxegaitik danak doaz euzkera efaz, samur eta danak efaz aituko dabezelako.

Parkatu ba nire asartasuna lan au argitaratutian; eta zuek, jaupari gazte biotzekoak, zeuen adimen argi ta euzkeriaren zaletasunez, utzegite guztijak eta erdal usañeko itzak garbitu, ofaztu eta osatu, ba auxe izango da niretzat atsegiñik andijena.

Gañera, goizparki onek, labur laburak egin dodaz, ikusi dodalako eliztar geyenak itzaldi luziakaz gobaituten diriala eta jaupa, meza nagusitik, iges egiten dabela.

IZURATEGI'TAR JON

Txanburua.

Abenduaren lenengo igandea

B U L D I A

Venite ad me omnes... Matt. II-28

Jesu Kristo gure Jaunak, Judea eta Galileako lurian itzaldijak egiten eba zanian, donokitik ekañ ebazan ikaskizun eder eta mamintsuak gizonai erakusteko, beste gauza askoren artian zirautzen: *Venite ad me...* erdu nigana, estu, lañi eta nekepian zagozenok, erdu danok, andi eta txikijok, jakitun eta ezjakiñok, aberatz eta txiruok, ba nik argituko dot zuen adiña, nik erakutsiko deutzuedaz zeruko ikaskizunak, eta eurakaz jaretxiko dozue arimako bakia eta osasuna. *Et invenietis requiem animabus vestris.* Jesu Kristoren dei samur oni oben eginda, gizarte andijak juazan bere ondoren, entzuten ebezan itzaldijak eta jaristen eben arimako osasuna, eta sañi askotan gorputzekua be bai.

Elexa Ama deunak be, abenduaren saferan deituten deutze gizaseme guztijai bulda santua artutera, bere bidez jaretxi daiguzan arimako onera eta mesede andijak auxegaitik aginduten deutze Txanburu eta elizgizon guztijai igande onetan iragarñ daijela buldia, azaldurik berak sañatuten dauzan onura eta mesede andijak, dan danak obendu deitezan buldia artutera. Goiz onetan ba, buldiakaz itz egingo deutzuet; entzun ba adi eta gogo onagaz.

Buldia zer da? Itaune au egiten badeutzaguz bada-ezpadako katolikuai, katoliko epelai, arimako arazuetan otzak dirian katolikuai, esango deuzkue buldia dala abade eta elizgizonak asmauriko paper zar bat euren patrikarak gizenduteko; onako tentelkeri eta gangarkerijak entzuten dira kafe etxetan, ardañ geletan, batzañetan eta osterantzeko toki gaiztuetan, eta baita aberats

askoren etxetan be. Onan itz egiten dabenak, eruki dodaz, ba ez dakije zer esaten daben, ez dakije kristotar bati dagokijen ikaskizunik, ikastolan ikasi eben apufa aztu jake, ez dabe bañero ikasten, eta ez dauke ikasteko zaletasunik, eta dagoz itxutasunik andijenian arimako arazuetan, eta auxegaitik esaten dabez tentelkeririk andijenak.

Onan itz egiten daben katolikuak uste dabe igandeetan eta jai nagusijetan meztatu bat eta bera laburera entzunaz, eta urtian beñ pekatuak arapatu eta gertaera barik aitortuagaz beste bage, katoliko onak eta zintzuak diriala, baña oker dagoz, ba katolikotasunak gauza bi eskatzen dauz, Elexiak sinistuteko agintzen dabena sinistutia, eta egiteko agintzen dabena egitia; eta gauza bi onek egiten ez dauzenak, izango da katolikua izenez eta bere era-ra, baña ez katolikua izatez eta izan biar leukian lez.

Buldia ez da abade eta elizgizonen asmakizuna, buldia ez da abadien irabazbidia, buldia ez da paper zati bat odolostiak batutekua; buldia da Aita Santuak Españatafai, bai dierrijan bai bere ugartetan bizi dirian gizaseme guztijai egiten deuten mesede bat. Españatafak eta batez be Euzkotafak, beti izan dira Elexa Ama deunaren seme zintzoak, urkurtzaren eta Elexiaren alde beti arpegia atera izan dabenak eta berak zaindutiaren guda gogor eta odolozuak igaro dabez, batzuetan moruakaz, beste batzuetan Turkiatafakaz, zinge edo heregiakaz, protestantiakaz ta abar, eta auxegaitik Elexa Ama deunak eta bere buru dan Aita Santuak, esker onez, egiñ izan deutzaz mesede andiak, eta euretariko bat da buldia; bere bidez Españatafai arinduten deute legia, gitxituten deutez barauak ta bigilija edo aragi ez jatiak, eta emoten deutez eskubidia, aragi, afautza, añaña eta esne gauzak jateko; aragija eta añaña jataldi baten ez izanik, garizumako barikuetan eta lau denporako barikuetan. Onezaz gñera emoten deute efestasuna nekatu astunen parkaziñoia jaristeko, egiñiko voto edo promesak gauza eñesago baten aldututeko eta parkamen ugarijak irabazteko. Beste mesede asko be egiten deutez buldiaren bidez, eta onek irakuri leikez buldan bertan.

Gauza onek, eta geiago be, Aita santuak egiñ leikezala, eziñ iñok ukatu lei, ba Aita Santua da Elexako burua, Elexako agintarija, eta agintarija dala-ko, emon leiz legiak, eta emaniko legiak kendu, gitxitu eta aldatu be bai; alan egiñ dau urte asko ez dala jai egun batzukaz, eta gura baleu kendu leiz jai egun guztijak, eta baita barauak eta bigilijak be.

Buldia mesede bat da, legazka edo pribilegijo bat da, eta mesediak eta pribilegiuak artu barik itxi leitekez; auxegaitik egijaz itz egiteko iñok ez

dauko buldia artzeko premiñarik: gura dabenak Elex-legia osoz osuan bete, ez dauko buldia artu bearik; baña gura dabenak legia arinduta gorde, orduan artu biar du buldia; katoliko egijazkuak, onak, zintzuak artuten dabe urtero buldia; baña katoliko otzak, izenez bakañik katoliko dirianak gura dabena da buldia barik buldiaren mesediak gozau, eta au eziñ leikiana da (ba euzkaldun esaeria da, sopak jan eta zufut egiñ era batera eziñ leikiela).

Artu ba buldia danok, eta artu ainbat lasterén, gerorako itxi barik, eta entzun da ikasi zeñ andijak dirian bere mesediak.

KURUTZEKO BULDIA

Bulda artuagaz irabazten dira parkamen oso bi, urte baruan eta gura dan egunetan autorkuntza egiñ eta Jauna artuagaz beste bage. Astero edo geijagotan autorkuntza egiñ eta Jauna artuten dabenak ez dauke bariro autorkuntza egiñ biarñik parkamen ori irabazteko. Kurutzeko buldiagaz, eriotzako orduan be iristen da parkamen osua, autorkuntza eta Jauna artuagaz, eta gauza bi onek eziñ badauz egin, aoz edo biotzez damututa Jesus esanagaz beste bage.

Borondatezko baraua egiten dabenak, bakotxian irabazten dabez 15 urteko parkamenak, baña egon biar da grazijan edo Jaungoikuaren aizkidetasunian eta esan Aita guria eta Agur Marija eta Glorija, Aita Santuaren intenziñoiagaitik.

Eñomako estaziñoiak dirian egunetan irabazi leiz parkamen ugarijak Elexara ikusaldi bat egiñagaz eta Aita Santuaren izenian otoi egiñagaz.

Gañera kurutzeko buldia artzen dabenak parte dauke Elexan egiten dirian egite on guztijetan; ¡ze irabazte andijak! ¡zein eñez ordaindu geinkezan geure pekatuen zor guztijak! Zoriontzuak arazu onetan aleginduten dirianak, ba eriotzako orduan ez dabe damu izango.

Kurutzeko buldia artzen dabenak egiñ lei bere autorkuntza edozeñ autor-entzuliagaz eta jaretxi bere bidez pekatuñik andi edo astunen parkaziñoiak; baita be eskatu leikio autor-entzuleari egiñiko boto edo promesak aldatu da-gijozala beste gauza eñesago batzuetan. (Dígase algo si se quiere sobre los pecados reservados y sobre el voto).

Beste mesede asko be safatuten dauz bulda onek, eta eurak irakufi leikez buldan bertan, eta gitxitan jasoten dirialako itxiten dodaz azaldu barik.

— 10 —

ARAGI BULDIA

Bulda artzen dabenak, edozein egunetan eta jatorduan artu leikez esne gauzak, afautzak eta afaiña. Bulda onegaz gitxituten dira baru egunak eta aragi iste edo bigilijak. Baru egunak dira garizumako eguasten, bariku eta larunbatak, Mayatz Pasko besperia, Ama Birgiña jaiokunde besperia eta gabon eguna, eta egun au be aldatuten da aurfeko larunbatera. Bigilija edo aragi isteak dia garizumako barikuak, cuarta Denporako barikuak eta Pasko besperak, Ama Birgiña jasokundeko besperia eta gabon eguna; bigilija au be aldatuten da aurfeko larunbatera. Legazke edo pribilegijo onek gozetako bulda bijak artu biar dira, ba bata bestia barik ez dau balio.

ILLEN BULDIA

(Díganse dos palabras sobre esta bula y las condiciones para la aplicación de las indulgencias a los difuntos).

Ara emen, laburfean baño ezpabere, azalduta Buldiaren mesediak; artu ba danok, balijau beragaz eta aberastu zeuen arimak, eriotzako ordu larijan keska barik eta baketzu aurkitu zaitezen; ointxe da irabazteko aldiya. ¡Oh ze tamal andija izango daben ordu artan nagijak arimiaren alde, ezerbe egiñ eztabenak, egunak, ilak eta urtiak erokerijetan igaro dabezanak; orduan ezagutuko dabe euren erakuntzia, baña alperfik; bariz zoriontzuak arduratzuak eta arimako salbaziñoia gauza guztien gañetik bilatu izan dabenak, ba egun artan entzungo dabez pozezko itz auetxek: *euge serve bono et fidelis... intra in gaudium Domini tui*. Auxe da danoi biotzetik opa deutzuedana.

Beste sarera bat itzaldija asteko.

Gaur Españako eta Euzkal-eriko txadon guztijetan bulda santua iragarten da, eta beste haga, balijau leike beragaz urte guztirako, ba buldiak urte bat bakarik irauten dau. Elexako seme zintzoak Elexiaren esanak sinistu eta bere aginduak betetan dabezanak eta arimako arazuetan arduratzuak dirianak poz

pozik artuten dabe, dakijelako beragaz arinduten jakela, katoliko gentijen-
tzat emoniko lege generala, gitxituten jakezala barau ta bigilija egunak, emo-
ten jakezala efestasun andiak pekatu astunen parkaziñoia jaristeko, eta one-
zez gañera irabazi leikezelako parkamen andi eta ugarijak: baña bada-ezpa-
dako katolikuak, izenez bakañik katoliko dirianak eta arimako arazuetan
epelak, otzak eta nagijak dirianak, onek aurka egiten deutze bulda santuari,
eta auxegaitik esaten dabez tentelkerijarik andijenak, gangarkeririk itzalenak
eta erokerijarik txafenak. ¡Zenbat bidar entzun ez dozuez onelako tentelke-
rijak kafe etxetan, ardau geletan, batzafetan eta osterantzeko ekandu gaiz-
kuen tokijetan! Efuki dodaz, ba ez dakije zer esaten daben be; kristiñau
ikasbide apurtxu bat balekije ez leuke tentelkeririk esango; baña ikastolan
ikasi eben apurtxoa aztu jaken, ez dabe bañiro ikasten, eta dongaro dana, ez
dauke ikasteko zaletasunik be, eta dagoz itxutasunik andijenian arimako ja-
kintza eta arazuetan.

Onan bizi dirianak iratzartu nai neukez, argitu nai neukez, jakiñ dagijen
zer dan buldia, ze onera eta mesede andiak saratuten dauzan eta zenbat par-
kamen beragaz irabazi leikezan. Entzun ba gogo onagaz.

Abenduaren lenengo igandea

(Irakufi edo esan goizpar edo ebangelijua eta jafaitu onan):

Ellexa Ama Deunak, urtero, gaurko igandean, gogoratuten dauzku azke-
nengo epaikunde edo juizijua, bera gure begijen aurian eukirik iratzartu dai-
ten geure gogua, biztu gure sinismena, eta gertu gaitezana egun bildurgari
atarako bizitza bafi eta on bat artuagaz.

Epaikunde onen gomutia onura andikua da. Geronimo deunak egun bil-
durgari au beti goguan erabilten ebalako, emon zan penitentzizako laztasunik
andi eta gogofenetara: beste deun askok be, egun onen bildurdez, ludi donga
onetatik iges egiñik, lekaroan estaldu ziran, eta an eroiazan egunak, barauak

eta gaubelak laztasunik gogofenetan: guk be, egun au goguan erabilten bado, alderatuko gara pekatutik, egingo dogu penitentzia, onduko dogu bizitzia, eta jaretxiko dogu betiko atsedena donokian.

Gogoratu daigun ba, egun bildurgafi au, eta onera andija atera daizuen, entzun gogo onagaz.

1. Azkenengo epaikundia, iru gauzak egingo dabe bildurgafija. Lenengo Auzi epaileak, bigarren kontu emotiak, irugarren epaijak.

Jesukristo gure Jauna izango da gure auzi epaia, Jesukristo Jaungoiko eta gizon egiazkoa, Jesukristo aginpide guztija beragan daukana, argiro dirauzkun lez *data est mihi omnis potestas*. Jesukristo, ainbeste bidar iraindu doguna: bere auzian egin doguz gaiztakerijarik andijenak, nazaikerijarik balizenak eta asartasunik gorotogafijenak: Jesus ixilik egon zan aldi atan, efukitasuna berbera zalako *misericordiarum Dominus*, eta gure ona gura ebalako, astiak, ilak eta urtiak egon zan itxaroten, damututa, garbatuta, beragana biurtu gaitezana, baña epaikunde egunian, efukitasun guztijak bizitzan amaituten dirialako, zuzentasunaren eta zigofaren Jauna izango da, *Deus ultionum Dominus*, utzegiterik txikijenak argitaratuko dauz, eta ez da ezerbe nekaldu eta zigortu barik geratuko. Oldozkun onek ikaratuten eban Job deuna, eta esaten eban zer egin daiket nik Jaunak biztu daitenian ni epaituteko? ¡Oh ze ikaria artuko dau pekatarijak Jaungoikuagaz auzez aur, ikusi deitenian! Jesukristo ludi onetan bizi zanian aia itzal andija sortuten baeban notia guztijetan, zelako itzala sortuko ez dau epaitutera datofenian? Getsemaniko baratzian, *Ego sum* esanaz beste bage atzeruntz jausi bazirian beragana jua ziran gizon dongak, zelako ikaria eukiko ez dabe pekatariak ordu lafi atan?

Gogoratu ba ontxe egun atako agergeria, eta gura badozue Jesusek egun atan arpegi alaiz, bigunez eta gozotasunez artu zagiezan, alegindu gaurtik bere asafia bigunduten, bizitzia onduagaz eta penitentzia egiñagaz, ba alan egiñagaz, geure alde izango da Jesus.

2. Gure bizitzako egintza guztijen kontu emotiak egingo dau bildurgafija azken epaikundia. Kontu emote au izango da ziatz ziatza: ez da ezertxo be eztatuta geratuko: *nihil est opertum quod non revelabitur*: dana urtengo

dauz azalera, argitara, pentzamenturik ixilēnak, gogorik eskutukuenak, asmo eta intenziñoerik barukuenak an agertuko dira; berba ta egite on da txar guztijak an ikusiko dira izunkeri eta paltzokeri guztijak: ludi onetan aiñ ezez eta ixilik gordetan edo eztalduten zirianak, an agertuko dira: gořotuak, ikusi eziñak, ayerkunde edo bengantza gaiztuak, an agertuko dira: lotsaz autortu barik itxiriko pekatuak, eta ixilian edo eskutuan, nai bakarik, nai bestekaz egiñiko pekatuak be an ikusiko dira; ize lotsarija! An ez dabe balioko atxakijak, ez ukatutiak, ez iñori efua esartiak. Auzi epaie zofotzak dana ezagututen dau, dana dauko agiri-agirian: *omnia nuda et aperta oculis ejus*, jaijo giñan egunetik eriotzako eguneraño, pentzau, asmau, esan eta egin dogun guztia, dana ezagututen dau. Berak esango dau, ziurtasun guztijagaz, *ego vidi*, neuk ikusi zendudazan, neure begijen aurian egin zenduzan, arako nasaikerijak, arako lapuřetak, arako murmuija donga, honra eta creditu galtziak, *facientes malum coram oculis meis*, eta alan guzti be ixilik egon nintzan, ez neban murtik egiñ, *hóc fecisti et tacui*, gura nebalako zure ona, zu damutu, garbatu eta nigana biurtutia, eta nigaz baketu eta aizkidetutia; baña oraiñ amaitu dira efukitasunak eta ixilik egotiak, eta nere zuzentasunak agertuko zaitu zarian eta izan zarian lez. ¡Oh kontu emote bildurgarija!, zure gomutiak lekaroak penitentez bete dauz, lekaretxeak arima onez eta zeruak deunez. Gura badozue egun atan bildurik eza, gomutau safi safi beragaz bizitzan.

3. Azkenez, epaija izango da gure kontu emotia bildurgarija egingo dabena. Jesukristo gure Jauna, Jaungoiko eta gizon egijazkua, bizijen eta ilen epaikarija, izango da epaija emongo dabena, epai au izango da betikua, aldatu eziñ leikiana; epai onek erabagiko dau gure betiko zoriona edo betiko zoritxafa; gure aldeko epaija bada, une beratan edegiko jakuz donokiko atiak, jaubetuko gara ango aintzagaz, eta betikotasun guztian Jaungoikuagaz, go-tzonagaz eta deun guztijagaz, izango ga zoriontzu, baña gure kaltezko epaija bada, jaurtiko gaitu inpernura, an dagozan txerēn, oker eta gaizto guztijkaz, betiko neke miñ eta oñaze bildurgarijak jazan edo sufrietara.

Ludi ontan emoten dirian epaijak, nai zuzenak izan, nai zuzentasun bagakuak izan, aldatu leitekez eta aldatuten dira safi askotan, nai dala bitartekuen bidez, agintarijen efukiz eta askotan eskupeku eta diruaren bidez, baña Jesukristok emongo dabena epaija ez da iñoz aldatuko, ez bitartekuak, ez di-

ruak, ez inok ez ezek be ez dabe makurtuko, arteza eta zuzena dalako eta bere epaijak zuzenak dirialako: *justos es Domine et rectum judicium tuum.*

Ea ba, gogoratu safi safi kontu emote bildurgafi au; danoi elduko jaku egun au: batzuei lenago, bestebatzuei beranduago; eta gura badogu epai ona entzun, alegindu gaurtik, ondu bizitzia, itxi pekatua eta pekatuko bidia, iges pekatuko arisku guztijetatik, egiñ penitentzia, ordaindu pekatuen zofak, artu birtuteko bidia, jafaitu berari azkenerragiño eta eriotza osteko egunian entzungo doguz Jesusen aotik itz gozo eta pozgafi onexek: *Venite benedicti Patris mei, intra in gaudium.*

Abenduko bigarren igandea

(Irakufi edo esan goizparki edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Goizpar au irakurten dodan bakotxian otuten jat itaune bat egitia. ¿Zegaitik Juan deunak, bere ikaslen bidez, itandu eutzon Jesukristori ia bera etezan Mesias? ¿Benturaz ez ekijan? Bai, baekijan, ba berak bautizau edo ugutza eban Jordango efekan, berak ikusi ebazan zeruak edegiten eta Espiritu Santua uso baten irudijan jasten, berak entzun eban Aita zerukuak zinuñala: «auxe da nire seme maitia»; onezaz gañera berak izentau eution gentadijari esanaz: ara emen pekatuak parkatuten dauzan bildots deuna: *Ecce agnus Dei...* ¿Zegaitik ba itandu eutzon ia bera zan Mesias? Itandu eutzon bere ikasliak ikusi eta ezagutu egijen, gurtu egijen eta jafaitu egijen.

Ikasbide eder ederak saratuten dauz goizpar onek, eta ikasbide onek emoten dauzkuz Juan deunak eta Jesukristo gure Jaunak. Ikusi daiguzan ba, eta onetarako entzun adi eta gogo onagaz.

¿Nor zan Juan batiatzalea? Emakumetatik jayo dan gizonik deunena; Espiritu Santuak, oraindiño amaren sabelian eguala deundu ebana; ume umeta-

tik eremu itzal baten bere urterik edefenak eruan ebazana, ez mundutar eruak lez, jantzi bitxidanez apainduta, aukera guztijan, jan edanetan eta gozotasun guztijetan, Jaunaren espiritudunai dagokijon lez; ganbelu nafuz bere aragijak estalduta eta gefian laruzko itoltza, basa estijagaz janarituta, nekegafi guztijak artuta: Juanek bere bizi guztijan ez eban egiñ ez pekaturik, ez gauza dongarik, beti ondo baño; ez eutzon iñori kalterik egiñ, mesede baño; izan zan onoinen edo birtutiaren jafaiñe andija, penitentzijako laztasunetan bardiñik euki ez ebana, berba baten esatiañen, deuna oso osoan, eta alan guzti be, dakuzku presondegi itzal baten sartuta, baztartuta, iñok be jaramonik egiten ez eutzola; eritxi baten esan zeitekian, Juanek bere burua presondegijan ikustian, ifituko zala, dongaro esango ebala, zinismena eta itxaropena galduko ebala; baña ez, Juan deuna zan, eta deunak eruapen andijagaz dakije zoritxar guztijak eruaten, euretan Jaungoikuaren eskua ikusten dabelako, eta auxegaitik Juan deunak igaro ebazan presondegijak, zoritxar eta naigabe guztijak, ziñismen biziz eta eruapen andiz, txitik egiñ bage. ¿Zelan daruaguz Jaungoikuak nozian beñ bialtzen deuzkuzan kurutziak? ¡Ah kristiñauak!, neu auren nazala, beinguan ifituten gara, asafatuten gara, jarduten dogu dongaro esaka, eta onera andijak geure arimarako atera bialian, ateraten doguz kalte andijak. Ziñistu daigun n. k. gauza guztijak Jaungoikuaren eskutik datozala. Ez da sugatzetik orbel bat jausten, ez gure burutik ule bat bera, Jaungoikuaren nai edo borondate barik: jasoten jakun guztia, nai ona, nai txafa izan, jasoten da Jaungoikuak dakijala eta nai dabelako, eta Jaungoikuak laketuten badau zoritxafen bat gure gañian jaustia, izaten da geure onerako eta guri ondo gura deuzkulako. Jaungoikua gure Aita da eta Aita on eta ongile utsa: beragatik gudan zoritxafen bat laketuten dabian da, bere eruapen andiz eruanik, merezimentu andijak irabazi daiguzan eta aintza andijago eta aro edefago bat zeruan euki daigun.

Juan deunak presondegijan pasau ebazan naigaberik andijenak, alan ariman, zein da gorputzian, baña bere ariman eukan arimen egafija ez zan otzitu, ez gitxitu, ez amatau: presondegijan bertan jardun eban itzaldirik edefenak egiten: bere ikaslen eta entzulen biotzak biztuten, sututen eta gertetan, onera andijak atera egijezen Jesusen etoñera egunetan. Guk bariz, makal alditxu bat daukagulako edo buruko mintxu bat daukagulako beste bage, bertan bera bializanik andijenak itxiten doguz, eta atxakijak bilatuten doguz otoijak ez egiteko, mezarik ez entzuteko, Jauna safi ez artzeko. ¡Ze desberdintasuna! ¡Ze adorerik eza! Ikasi daiguzan Juanen ikasbide edefak, eta euki

auferuntzian borondate senduago bat, adoretzuago bat, beti eta edozein eratan beteteko, atxakija barik, bai Jaungoikuagazko eta bai geure buruagazko biar izanak.

Juan deunaren mandatarijak egin eben itauniari Jesusék ez eban erantzun berbakaz, eginakaz baño, ba euran aurian eta eurak ikusten ebela, osatu zituzan gaijuak, argitu itxuak, sendatu efeñak eta entzuten ipiñi goñak; eta onenbestegaz autortu eban bera zala Mesias egijaskua eta Jaungoiko gizondua, ba mirarijak egiteko eskubidia bakarik Jaungoikuari dagokijo.

Guk be egitadakaz erakutzi daigun kristotafak eta Kristoren jafailak gariak; egitadak autortuten dabe bakoitza zer dan, *ex fructibus cognoscetis eos*. Askok esaten dabe: ni katolikua naz, ni Elexiaren seme zintzoa naz; baña aratuten badogu zerbait euren bizieria, ikusiko dogu askoren katolikotasuna dala izenezkua bakarik eta Elexiaganako maitasuna eta zintzotasuna miñezkua bakarik dala. Egijazko katolikotasuna dago Elexiak ziñistuteko agintzen dabena ziñistutian, eta egiteko agintzen dabena egitian; eta gauza bi onek bage ez dago katolikotasun egijazkorik. ¡Zenbat utzegite ez dago onetan! ¡Zenbat katolikok ukatuten dabe infernua, garbitokija, parkamenak eta abar! ¡Zenbatek esaten dabez gangarkerijarik andijenak kafe etxetan, ardau giletan eta osterantzian, buldiakaz, baru eta bigilijakaz! Onelakuen katolikotasuna neure txinotasuna beste da.

Azkenez, mandatarijak Juan deunagana biurtu ostian, Jesusek goraldirik andijenak egin ebazan Juanegaitik, ba esan eban Juan igarlia baño andijagua zala, eta emakumetatik ez zala Juan batiatzalia beziñ gizon andirik jayo: *inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista*. ¡Zoriontzua onako goraldijak Jesusen aotik entzuten dauzana. Ludi onetan nozian bein entzuten doguz goraldijak, baña geijenian izan oi dira miñezkuak, gezuñezkuak, paltzuak; mundu eta mundutafak beti dira bardiñ: izunak, hipokritak, paltzuak; gaur goralduten dabena, bijar ostikopian sartzen dabe. Begira ezpabere zer egin eben Jerusalematafak Jesukristo gure Jaunagaz: abar igandean *Ho sanna, ho sanna* abestuagaz goraldue eban; barikuan bariz *tolle tolle* garazika beratu eta il eben.

¡Eliztar biotzekuak!, ez bilatn mundutafen goraldirik, ez egin ezerbe mundutafen on eritxiz, ez eta mundutafak txalotu zagiezan; egin gauza guztijak Jaungoikuagaitik, bere naija betetiafen, bere aintza geitu eta zabaldutiafen, eta zeuen animak aberastutiafen; eta onan egiten badozue, Jaungoikuak goralduko zaitue emen lufian eta aintzatu an goijan. Alan izan dedilla.

Abenduko irugaren igandia

(Irakurri edo esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Judeguak Jerusalengo elizgizonen bidez Juan batiatzaliari egiñ eutsen itaunia, gizaseme guztijak, bakotxak bere buruari egingo baleukie, ize onera andijak aterako leukiezan euren arimarako! Guazen ba gogai laburtxu bat itz onekaz egitera, *¿tu quis es?* — Itandu deijogun ba, gure buruari: *¿tu quis es?*, ¿zu nor zara? Zara Kristotafa?, Jesukristoren jaraiñe egijazkua?, Jesukristoren ikaskizunak ziñistu eta bere otzegintzan bizi zariana?, betetan dozuz zintzo zintzo Jaungoikuaren aginduak eta Elexa Ama Deunarenak, naita argaltasunez erakuntza txikiren batzuk euki? ¿Zu nor zara?, zara Sakramentuak safi eta gertaera onagaz artuten dozuzana, meza santua jaiero gogoz entzuten dozuna?, zara apala, moduzkoa, onerazpentsua?, zara biotz biguneko eta erukiofa?, zara garbija biotzez, itzez eta egitez? Zure gogapen edo kontzientzijek erantzuten ba deutsu bayetz, ondo zuaz, zuzen zabiltz: jaraitu bide orri, bera dalako zuzen biderik onena deuna izateko eta donokijagaz jaubetuteko; baña zeure gogapen edo kontzientzijek esaten badeutsu zariala kistotar epela, otza, onerazpen bagakua, Jaungoikuagaz, arimiagaz eta zeruagaz aztuta bizi zariana, arimarik ezpazeunka lez aberen antzera bizi zariana, afokeriz eta andi ustez beteriko gizona zariala, ta nasaikerijako bi-diari jaraiturik, atsegin loijetan ondatuta zagozana, orduan oker zabiltz, okerfeko bidetik zuaz, eta noraezekua dozu bide okerak itxi eta bide zuzenera sartzia, bertatik jaraitutia, eta ez egun baten, ez ila edo urte baten, ezpada bizitza guztian, ba onan bakarik egijaztuko dozu zeure betiko salbaziñoia.

Ezin ukatu lei, garantzi andija daukala itaune auxe geure buruari egitia: *¿tu quis es?*, ¿zu nor zara?; ba beronek jakin eragingo deusku geure bizitzia-
ren asieran ezertxo be ez gariala eta geure indar utsez ezin dogula ezerbe egiñ, ba beste batek jantzi, janaritu eta erabili biar gaitu; bafiz geure bizitziaren azkenian miseriya uts gara, au da, usteltasuna eta autsa besterik ez. Itaune onek jakin erazoko deuzku daukagun guztia: nai izatia, nai bizitzia,

nai osasuna, edertasuna, dirua, aukeria, dana Jaungoikuaren eskutik artu dogula eta berari bakarik zor deusagula, eta ezaubide onek egingo gauz esker onekuak, aspertu barik Jaungoikua onetsi eta esker onak emoteko gugaz aĩn ontasun andija euki dabelako. *Confitemini Domino quoniam bonus*, Dabid bakaldunak zirautzan lez. Auxegaitik, egunero, elexara guazanian edo elexan gagozanean, egin biar genuzkijo geure buruari itaune auxe: *¿tu quis es?*, ¿zu nor zara?

Baita lagun urkuari be, batez be gure aizkide izan gura dabinari itaune auxe egiñ biar genuzkijo: *¿tu quis es?*, ¿zu nor zara?, zelakua da zeure zĩĩs-mena?, zelakuak dira zuk jařaituten dozuzan legiak?, zelakuak daukazuzen oiturak?, zelakuak zure asmoak eta intenziñoiak?, ¿zer da zure egintza guztijetan biřatuten dozuna?, berba baten esateko, ¿ze gizon modu zara? Ona ba zara, arteza eta zintzua ba zara, aizkitasun egijazkua biřatuten badozu, erdu ordu onian, aizkide izango gara, alkafen laguntzan biřatuko dogu bijon ona emen lufian, eta on bat andijagua, iraunkofagua eta betikua an goijan; baña erdiz erdizko aizkidia izan gura badozu, miñ utsezko aizkidia izan gura badozu, gaurko egunian asko dirian lez, seme ona besteen lepotik biřatu gura badozu, itz baten esatiaren aizkide izun edo hipokrita paltsua izan gura badozu, Judas'en antzera, ua ortik, ua etofi zaran bidetik, ba ez dot gura ik eskintzen dauztan aizkidetasunik, neure galdumendirako bakarik izango litzatekialako.

Itaune auxe berberau egiñ biar leuskijue ezkongaijak ezkontzarako berbia emon baño lenago: *¿tu quis es?*, ¿zu nor zara? Jaungoikuaren adizkide zara?, Elexiaren seme zintzoa zara?, bere esanak eta legiak gordetan dozuzana?, oitura oneko gizona zara?, langile ona, arduratsua eta begiratsua zara?, gauza guztijetan zeuria zaindu eta bestenai ikuturik egiten ez dakizuna?, ze ezkongai modu zara? Jaungoikuaren izenian eta Jaungoikua obeto otseginduteko asmoz zatoz emastegai biřa? Erdu ordu onian eta Jaungoikuak onetsi zaigazala; baña Jaungoikuaren, arimiaren eta zeruko gauzai jaramonik egiñ gura ezpadeutsazu, zĩĩste bako gizonen antzera bizi gura badozu, zure oituretan nagija, ardura bakoa bazara, edalia, jokolarija, eta aserakuntzia baño ezpadakartsu ez, ez emazte biřa, ezpada serbitzari eta-menpeko biřa bazatoz, eta dongaruago dana diru biřa, katanafu biřa bazatoz, ua ortik, ua etofi azan bidetik, naijago uat neskazar bizi i lako baldrasagaz batu baño, emen lufian asafia eta guda gogofa igaro eta gero inpernuan bizi izateko.

Euki daiguzan ondo josirik geure adiñian eta biotzian, gogoraziño osasuntzu eta onuragarĩ onek, jakiteko nogaz aitu biar garian negařezko ludi one-

tan, bilatu daiguzan beti zeruagaz jaubetuten lagunduko deuzkuen aizkidiak, alderatu daiguzan geugandik bide okeretik eruan gaituezan aizkidiak.

Azkenez gogoratu safi safi Jaungoikuagaz, eta berak egiñiko eskintzari-jakaz iraun bizitza onian eriotzaragiño, ba onan bizitzen ba gara Jaungoikuak onetsiko gaitu emen lufian eta an goijan emongo deusku guretzat izentaurik daukon aintzazko aro edera. *Esto fortis usque ad mortem et dabo tibi coronam vitae*. Alan izan dedila.

Abenduaren laugarren igandea

(Irakurri edo esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Juan batiatzaile deunak Jordango ibai inguruan iragafi eta erakutzi ebana beti irakatziz izan dau eta irakasten dau gaur be, Elexa Ama Deunak, jaupari-jen edo elizgizonen bidez. Bautismo ostian pekatu astuna edo ilgarrija egiten dabenak ez dauke beste biderik zeruagaz jaubetuteko, penitentzizako bidia baño: itxasuan galdu agiñian, ito agiñian dabilatzazan erukarijak, edozein egur, ol edo gauzai oratuten lez ez itoteko, era beratan pekatu astuna egiñ daben guztizjak oratu biar deutze penitentzizari zeruagaz jaubetu gura badabe. Penitentzija barik ez dago salbaziñoerik; penitentzija barik ez dago zeruan sartuterik. *Nisi penitentiam...*

Eta zer da penitentzija? Penitentzija izan leiteke onoimena, birtutia eta baita be Sakramentua. Penitentzija birtutia lez da, biotzeko damua, garbaija, pekatua egiñ dabelako eta pekatuagaz Jaungoikua iraindu dabelako, safatuten dabela asmo sendo bat geijago pekaturik ez egiteko eta Jaungoikuari egiñiko iraiñak ordainduteko *animi dolor at detestatio de peccato commiso, cum proposito non peccandi de cetero*. Alan diño Trentoko batzar deunak. Pekatua egitian jaurtiten dogu Jaungoikua biotzetik; beraz Jaungoikua bafiro etofiko bada biotzera jaurti biar dogu biotzetik pekatua, ba Jaungoikua ta pekatua eziñ egon leitekez aldi baten biotzian. Pekatua gorotau

biar da Jaungoikuagaz aizkidetuteko, eta ezingo gara Jaungoikuagaz aizkidetu pekatuan gagozan artian edo pekatua laztan dogun bitartian. Era batera eziñ izan geintekaz Jaungoikuaren eta pekatuaren aizkide; edo batagaz edo bestiagaz: Jaungoikuak ez dau gura biotza erdikaturik, oso osua baño; beraz oso osuan emon berari, edo pekatuari.

Jaungoikuak eskatuten dau, pekatuagaz berari egiñiko iraña ordaindutia, eta au eñazoeskua dala eziñ ukatu giñai, ba geuk be beste onenbeste eskatuten dogu; esaterako norbaitek iraiñ bat, gaitz bat edo kalteren bat egiten badeuzku, bertatik eskatuten dogu iraña ordaindutia, gaitz egiña edo kalte egiña osatutia, eta au egiñ ostian parkatuten deutzagu eta aizkidetasuna bafistutan dogu: emendik ezagutu ziñai penitentzizako birtutia, edo bardiñ dana, pekatuagaz damututiā, garbatutia, pekatua gofotetia, eta egiñiko iraña ordaindutia dala biar-biañekua, nora ezekua, Jaungoikuagaz aizkidetuteko, betiko salbaziñoia jaristeko, zeruagaz jaubetuteko.

Au onan izanik, ¿ze pentzau edo esan giñai arako kristotar edo kristiñau, eñeparu barik, pekatuak andijenak egiñ, pekatuan luzaro bizi eta pekatuari diraubenakgaitik? ¿Zer arako pekatu andi ta asko egiñ ostian, beti jan edana, jolasa, dantzia et atsegiñ zatañak baño, beste gauzarik goguan daukenakgaitik? ¿Zer arako kristotar, aberen antzera, beti luñera begira luñeko atsegiñak goguan dabezala eta iñoz be zerura [begiratuten ez dabenakgaitik? ¡Ah eruak diriala, itxuturik dagozala, eta itxuak edozeiñ tokitan jausi eta amilduteko ariskuan dagozan lez, alantxe dagozala infernuañ jausteko ariskuan, eta jausiko diriala bat bateko eriotziak añapetan badauz pekatuko egoeran eta pekatuz erainduta.

Penitentzija Sacramentua lez da: Jesukristo gure Jauna egiñiko zazpi Sakramentuetatik bat, zeñen bidez parkatuten jakuz bautizau ostian egiñiko pekatu guztiak; baña Sakramentu onen bidez parkatuko bayakuz pekatuak, preñiñazkua da, nora ezekua da, pekatu guztijak ziatz, argiro eta garbi biotzian edo ariman dagozan lez, autor-entzuliari autortutia: egijazko pekatuak egijazkuak lez, dudan daukeguzanak dudazkuak lez, agirikuak agirikuak lez, ixilikuak ixilikuak lez, geitu barik, gitxitu barik, edertu edo apaindu barik, iñori eñua eñafi barik, biñotz biñotzik dirian lez, eta autortu biar dira damutasun andijagaz, beraniko apaltasunagaz eta geijago pekatuak ez egiteko asmo senduagaz. Itxiten badau pekatuaren bat edo pekatuaren zerzelidaren bat dakijala autortu barik, autorkuntzia izango da txaña, dongia, eta geratuko da len baño txañago eta dongago eginda.

Gañera autorkuntza egitera doianak euki biar dau gogo sendo bat autor-entzuliaren esana egiteko eta emoten daben penitentzia betetako; gogo au ez daroianak ez da ondo autortuko, ez jakoz pekatuak parkatuko, ez da Jaungoikuagaz aizkidetuko, eta ilten bada ez da salbatuko. Orain ba, ¿zer esan arako autorkuntzarik egiñ gura ezdabenakgaitik eta autorkuntziari andraskuen eta *beaten* zeregiña lez begiraturen deutzenakgaitik?; ¿zer esan arako gogo barik, ezamezakgaitik bakañik, autorkuntzia egiten dabenakgaitik?; ¿zer esan arako gizon da emakuma, gertaera barik, asterena egiñ barik, damutasun barik autorkuntzia egiten dabenakgaitik?; ez besterik ezpada oker dabiltzala, Jaungoikuaren gofotuan bizi diriala eta bat bateko eriotziagaz ilten badira betiko galduko diriala.

Iratzartu ba ondijek, artu penitentzia egiteko zaletasun andi bat, gertu bere bidez zeuen biotzak uferatuten dirian jai andijetarako, ba zenbat garbi-jako eta ariman gertuago, ainbat onera, mesede, grazi eta onetzi geijago jaretziko dozuez datozen egun pozgarijetan.

Eskatu, ba, Birgiña Marijari, sortu daijazala zuen biotzetan egun onetan bere biotzean eukazan gogo bigun da gozuak, bera lez gertaurik Jesusen jayotzarako, jaretxi daiguzan arimako onera andijak emen lufian, gero an goijān abestirik ederenak abestu daiguzan, gotzonakaz batera, betiiraun guztijan. Alan izan dedilla.

"In Vigilia Nativitatis"

laugarren igandean jausten danerako

(Irakufi edo esan gura bada goizparkija, edo bestelan azi onan itzaldija).

Urte bañuan ez dago gaurko eguna lango egunik, ez eta gaurko gaba lango gaurik: egun onetan, eta batez be gau onetan, dana da poztazuna, alaitasuna eta atsegiña: gau onetan poztuten dira umetxak, poztuten dira neska mutiñak, eta baita be atxo-agurak; eta poztazunak, biotzian gañez egiñik, ir-

teten dau kanpora, azalera, eta agertuten da abesti ederetan; izelako abesti samur, bigun, gozo eta maitekoak abestuten ez dira gau onetan!, batez be Euzkal-erijan. Elexa Ama Deunak be agertuten dau poztazunik andijenaz, eta poztazun au bere seme guztijetara zabaldu gura daben lez, dirauzku gaurko otoyetan: *Hodie scietis quia veniet Dominus et mane videbitis gloriam ejus*: Gaur jakingo dozue Jauna datofela eta bijar bere aintza ikusiko dozue. Santutu edo deundu zaiteze gaur, gertu zaiteze, ba bijar Jaunaren altasuna ikusiko dozue: *Santificamini hodie, et stote paroti, quia crastina die videbitis Majestatem Dei in vobis*. Gertu ba zeuen arimak autorkuntza eta Jaun artze on baten bidez, arindu zeuen arimak ziñismen biziz eta aberastu egite onakaz, Jesusen jayotzia izan dedin zuentzako pozgarrija eta onera edo mesede andikua. Gaurko gabian jayo zan Jesus gure Salbagiñe andija; berangaitik uste dot egokija izango dala bere jaijotzaz zerbait esatia. Entzun gogo onagaz.

Gauza guztijak amaira daruazan Jaungoikuaren arduratasunak alan nairik, Zesar Augusto Emperadoriak edo Kaiserak agindu eban bere diefiko notin guztijak padro baten ipini zeitezela, eta agindu oni oben egiñaz, Jose ta Marija Nazaretetik Belenera juan ziran, Belen zalako Joseran jaijotefija. Nazaretetik Belenera ogeta amar bat legua dagoz; bide luze eta gatzak zirian, eta negu gogoraren erdijan izan afen, bide guztijak oñaz eginbezan. ¡Ze nekatuta elduko zan Birgiña Marija, amabost urte baño ez eukazana, bere semia argitara emoteko egunetan! Belenera ilun abarian eldu ziran, eta uste eben seniden batek euren etxian artuko ebezala, baña aterik ate ibili afen, eskeken antzera, ez eben idoro etxe bat bera^agaba igaroteko. ¿Zer egiñ eukian era atan? Gaba gañean zan, zer janik ez eukien, gau ilun ta otza, nun edo nun igaro biar eben; ez jakintasun onetan zuzenduten dabez euren oinkadak efitik kanporantz, eta an efi inguruan Jaungoikuak izentau eutzen estalpe bat, cobatxu bat, nun sartu oi zirian eskekuak eta txiroak, eta nun gordetan ebezan aberiak gauba igaroteko; aldi atan idi bat eta asto bat egozan. ¡Zelako ostatua!, izelako jauregija gertetan deutze Jaungoikuak bere gurazuai! ¡Emen bai erakusten dabela argiro apaltasuna gura dabela gauza guztijetan eta gauza guztien gañetik! Jaungoikuak gura izan baleu, jauregirik edereña, apainduena eta aukerakuena gertaiko eutzen, ba bere eskuan daukoz gauza guztijak, Igarliak abestuten dauan lez: *tui sunt cœli et tua es terra*, baña Jesus

etofen afokerija eta baneuja zapaldutera; eta auxegaitik gertetan deutze toki apal eta txiroa.

Jose eta Marijaren lenengo egintza estalpien sartueran izan zan Jaungoikuari eskerak emotia, gero euren gauzatxuak atondu ostian, Marija, belaunikatu ta otoiрик samur eta beroenak egiñ ebazan, eta amaitu ebazaneko aranun dakutzan bere begijen aurian bere semetxu maitia, zein argitaratu eban ezelako min barik eta bere dontxelatasunaren kalte barik, ba bere semetxua urten zan bere sabel garbitik eguzkija kristal batetik lez, usain gozua lora eder batetik urten dauan lez. ¡Gau zorientzua Mariarentzako! ¿Nok adierazo lei zer jaso zan Marijaren ariman? Gotzonen min biar litzateke onetarako, ba gure min motelegija da ain gauza miragarija esateko.

Ama bigun, samur eta maitekor bati dagokijon lez, batu eban bere semetxua oijal zuri, garbi eta txiroakaz, janaritu eban bere ugatz ugari eta gozoakaz, eta ez eukirik kumarik, ezari eban aska baten lasto gainan eta abere bijen erdijan, zeintzuek berotuten eben beren arnaziagaz. Gero bere Jaungoiko eta egilari zor eutzon itzalagaz gurtu eban, emonik esker andijak bere amatzat aukeratu ebalako.

Ara emen Jesusen jaiotza apala eta txirotasunez inguratua. ¿Nok uste izango eban onan jaijoko zala zeru lufen egilia, gauza guztijen jaubia, gotzon eta serafin guztijen gainetik bere jarlekua daukana? ¿Nok uste izango eban Jose eta Marijaren laguntzan bakarrik jaijoko zala aneita gotzon bere laguntzan daukazan Jaungoiko andija? Inok be ez; baña Jesus etofen ludira ikasbiderik ederenak emotera, eta ikasbide onek emoten dauz ludi onetan saferan, jaijotzan bertan, eta onek dira apaltasuna eta txirotasuna: *jan clamat exemplo, quod postmodum predicaturus est verbo*, diño Bernardo deunak.

Eta ¿nortzuei deituten deutze Aita zerukuak bere semiari ikusaldija egitera? Jerusalengo Bakaldun eta agintarijai? Ez. Jerusalengo andiki, aberatz eta jakitunai? Ez. Aukera guztijan bizi dirian judeatarai? Ez. Artzain txiro eta apalai deituten deutze, biotz garbi eta arima zintzuai deituten deutze, ba onexek dira Jaungoikuaren gogokuak, onexek dira Jaungoikuak maite dauzanak. Belengo inguruan landa zela bat egoan belar ugarikua; antxe egoan artzain pilo bat ganaduak zaintzen, eta uste barik onexei agertu jaken gotzon bat ziraukela: *Pastores, nolite timere, evangelizo vobis, gaudium magnum*: artzainak, ez ikaratu, ez bildurtu, ba iragarten deituet albiste on bat zuen biotzak gozotazunez beteko dauzana: Daviden onijan, zuen eta ludiko Salbagilia ointxe jayo da: zoyaze eta askatxo baten etzanda aurkituko dozue. Ari-

tuta egozan artzañak gotzonaren itzak entzunda: ez ekijen zer egiñ, ez ze bide artu, eta onetan agertuten jake beste gotzon talde andi bat *Gloria in excelsis Deo* abestuten, eta danak poztuta, sututa, duaz Belenera mirarija ikustera: ara eldutan ikusten dabe Jesus jayo barija, belaunbikatu eta gurt uten dabe, eskeñak emoten deutze eurai lenengoz deitu izan deutzelako, eta biur-tuten dira euren ganaduakgana, idoroten daben guztiai ikusi daben mirarija iragarijagaz.

Onan jayo zan Jesus, txirotasunez eta apaltasunez ingurututa, eritxi baten iñoren gomuta eta laguntasun bage, eta alan guztiz be bere jayotziak poztu eban zerua, lufa, eta poztu ebazan biotz guztijak.

Aita zerukua poztu zan, ekizalako jayotza onezaz pekatuaren gatxak osatuko ziriala, eta Jaungoikua eta gizonagazko asafiak amatauko ziriala; poztu zan deun Jaungoikua gizonakaz bizi al izateko eguna eldu zalako, eta poztu zan Espiritu Deuna be ekuzalako egijazturik gizon egintzako eskutapen miragarija.

Poztu ziran gotzonak, ba zerutik urtenik, alde guztijetan abestu eben aintza Jaunari goi aldiñan eta bakia lufian biotz oneko gizonai; poztu ziran Aita lenak eta Abraham tokiko arima onak, ekuzelako jayotza onen bidez laster edegiko jakezala ango aitiak eta igo zeruko aintzaz jaubetutera.

Poztu gaitian gu be, ba Jesus jayo zan gu diabruaren menpetik ateratien, gu pekatuetatik askatutien, gu graziz eta doez aberastutien; baña begira, eruan gura gauz zerura, ez afokerijako bidetik, ezpada apaltasunetik; ez aberastasuneko bidetik, ezpada txirotazunetik; ez aukeratazuneko bidetik, ezpada iñdura edo mortifikaziñozko bidetik. Ikasi ba Jesusek Belengo azkatxutik emoten deuzkuzan ikasbide edeñak, eurak jaraiturik eldu gaitezan betiko zoriontasunera. Alan izan dedila.

Jesusen jayotz osteko lenengo igandea

(Irakuri edo esan goizpara eta jaraitu onan):

¿Zer esan gura eban Simeon deunak berba bildurgari onekaz: *Ecce positus*

est in ruinam et in resurrectionem multorum? Ara, ume au izango da askoren galdumendirako eta beste askoren biztuera edo osasunerako. Esan gura eban, batzuek ontzat artuko ebezala Jesusen irakatzijak eta eurak jaraiturik salbauko ziriala, baña beste batzuek ez eutzela bere irakatzijai jaramonik egingo, eta galduko ziriala; eta alan jaso zan, ba batzuk laztandu ziran urkuts edo erligiño santuagaz, jaraitu ebezan bere irakatzijan, ondu eben bizitzia, iraun eben bizitza onian eriotzaragiño eta jaubetu ziran zeruagaz; beste batzuk bariz urkutz edo erligiñoiaren aurka jari ziran, ezestu eben alde guztijetan eta euren itxutasun eta gofotuan iraun eben eriotzaragiño eta galdu ziran betiko.

Beste onenbeste jasoten da gure egunetan be: asko dagoz Jesus zein dan ezdakijanak, ezagutu be gura ez dabenak, Jesusen irakatzijak eta legiak aintzakotzat artuten ez dabezanak, azkatasunik eta nasaikerijarik andijenian bizi dirianak eta al daben guztija Jesusen eta bere erligiño santuaren kaltez egiten dabenak; beste askok bariz Jesus ezagututen dabe, gurtuten dabe, bere irakatzijak eta legiak zintzotasun guztijan betetan dabez eta bere ikasle eta jarailak izatia honra anditzat daukena; alan izan da beti, alan da gaur be, eta alan izango da auferentzian be.

Jesus umetxuak jaijokeratik emon deuzkuz ikasbiderik edefenak; eurak jaraituten badoguz, Jesus izango da guretzako salbagilia. ¿Ze ikaskizunak dira onek?

Lenengoa apaltasuna. Jesukristo gure Jaunak ondo ekijan afokerija izan zala gotzonak zeruan eta gizona lufian galdu ebazana; afokerijatik datoz ludi onetan aiñ ugari dakuzkuzan pekatu, gatx. nazpilē eta zoritxar guztijak, eta euren osagaritzat emon gura izan deuzku apaltasuneko irakatzi edefa; auxegaitik, Jaungoiko altzua izanik, gauza guztien egilia, eta jaubia izanik eta bere eskuan gauza guztien jua etofija eukirik, txiki, men eta ezerbereztuta, estalpe txiro baten jayota, eta agertuten da, ez andiki eta aberatzai, ez jakitun afoiai, ez aukeratasun eta patxada guztijan bizi diranai, ezpada artzaiñ apalai, mundu gaiztoak aintzakotzat be ezdaukazanai eta ezjakiñai, euren oituretan garbiyak dirianai, eta Jaungoikuaren ezan eta legiak zintzotasunik andijenagaz betetan dabezanai. Guri be, apalak bagara, agertuko jaku Jesus adiñeko argitazunakaz, biotzeko gozotasunakaz eta bake andijagaz, ba apalakaz, zintzoakaz eta biotzez tolesbakuadaz daukoz bere artu emon eta barukotasun guztijak, argiro dirauzkunez igarliak: *cum simplicibus sermocinatio ejus.*

Bigafen ikaskizuna txirotasuna. Jesusek ondo ekijan txindijai, ondasunai eta eukijai jakon zaletasun lafegijak daukola mundua galduta. ¡Zenbat pekatu egiten ez da diru apurtxu bat irabaztiafen! ¡Zenbat guzur, gaiztakerija eta kalte egiten ez da ondasunakaz jaubetutiafen! ¡Zenbat lapufeta eta gizon erailte inorenagaz jaubetutiafen! ¿Zek dakars askotan guda gogor ta odol-tzuak, diefirik andijenak ondatutiak, erijak txirotu eta sendijak eskeko bidlan ipintziak? Diru guriak, lafegi irabazi nai izatiak. Igaro dan guda andi eta odol-tzua, lau urte iraun dabena, zinbeste eriotza, triskantza eta ondamendi egiñ dauzana, ¿zetatik sortu zan? Sal-erostetik. Diefirik andijenak bata bestiganganako bekarikeriz bizi izan dira: urlija diefirjak sal-eroste andi eta zabalak daukazala ta, merkiago saltzen dabela ta beste diefirjai kalte egiten deutzala ta, eta beste onelako mila atxakija esan ta ipiñita, juan ziran eskuetara, sua isiotu zan, eta sua bein isiotu ezkerok ¿nok jakiñ noraño zabalduko dan?, ¿nok jakiñ zelako ondamedijak ekafiko dauzan? ¡Oh ze efu andija dauken Jaungoikuaren begijetan, su au isiotu eben diefirjetako agintarijak!

Jesus umetxuak, ekandu gaizto au osatu gurarik, emon gura izan deuzku osagaririk onena; auxegaitik lenengo erakusten dau egiñagaz, geruago bere bizitzan, itzez, [berbaz erakutziko dabena; auxegeitik agertzen da Belengo estalpijan txirotasunik andijenian. Ez dauko etxerik gau otza igarotzeko, ez oerik etzarteko, ez jantzi apaindurik, oyal zuri garbi batzuk baño bere aragi bigun samurak estalduteko, eta ez dauko bizitzarako biar bialfeko dan gauzarik. ¡Oh txirotasuna!, ¡ze maitekor izan zaitu Jesusek! Borondatez lastandu zan txirotasunagaz, ba bera zan gauza guztien jaubia, beriak ziran eta dira zeru lufetan agiri dirian gauza guztiak, igarle deunak dirauzkun lez: *tui sunt cæli et tua est terra*; beria da guk daukagun guztia, ba berak emona da, geurez ez daukagulako ezertxo be, eta alan guzti be agertuten da ez-eukirik andijenian, txirotasun bizi bizijan. Eta ¿zergaitik? Erakusteko guri egijazko zoriontasuna ezdaguala asko edo gitxi eukitian, ezpada Jaungoikuaren nai edo borondatia egitian eta berak emon deuzkunagaz pozik egotian baño; auxegaitik esan eban gerotxuago: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum*.

Ez euki ba zaletasun lafegirik ondasun eta aberastasunai, arimiarentzat kaltegarija dalako eta safi askotan gure betiko galdumendija dalako.

Jesusek bere jayotzan emoten deuzkun irugafen ikaskizuna da ildurate edo mortifikaziñoia. Kalterik geijen ludi onetara eta gizartera dakafen ekandua nasaikerija da: berak ondatu eban ludiya ujal ikaragarijagaz, berak efe

eta kiskaldu ebazan Sodoma eta Gomofa-ko uri andijak, berak ekafi eban madarikaziñoerik andijena Pompeyako uri aberatzera, Martiñikako ugartera eta beste toki askotara, eta esan lei gaur be urijetara, erijetara eta sendijetara berak dakarzala zoritxar guztijak. Ekandu gaizto onen osageija ilduratia edo mortifikaziñoia da. Gatx au osatutiafen, Jesusek asten dau bere bizitzia ildura gogofakaz: igaroten dau otza, jaramonik eza, destañak, deslaitasun edo desanparuak bere jayotzan, esetzijak, irañak, ikusi eziñak eta gorotuak bizitzan, presondegijak, sartadak, kurutziak, biartunak, lotsarijak eta erioztarik gogor eta miñezkuena azkenengo orduetau. Kurutziagaz laztandu zan jayokeran, kurutziak lagundu eutzon bizitzan, eta kurutziagaz azkenian be ilzan.

Jesusen antzekuak izan gura badogu, maitatu daigun apaltasuna, txirotasuna, eta laztandu daigun kurutzia: Jesusen ostian kurutzia eruaten ezpadogu ez gara zeruan sartuko; esetzijak, naigabiak, negařak, zoritxařak eta samintasunak dira gure ludi onetako jabegaiak (herencia): eruapen andijagaz eruaten badoguz izango gara Jesusen antzekuak, eta emen luřijan Jesusen antzekuak dirianak an goijan izango dira bere lagunak betikotasun guztijan bere aintzaz inguraturik biziko dirianak, zein guztioi biotz biotzetik opa deutzudan.

Urte barija

Gaur asten dogu urte barija, eta gizartian oituria dan lez, senidiai, aizkidiai eta ezagunai urte on eta zoriontzu bat opa izatia, nik be zuei, n. e. maitioi, opa deutzuet biotz biotzetik urte on bat, urte baketzu bat, urte zoriontzu bat, baiña ez mundutafak opa deutzuen urtia: mundutafak ipinten dabe zoriona anditasunian, aberastasunian, aginpidian, aukeran bizi izatian; onako zorionik ez deutzuet opa, izango litzatekialako zuetariko askoren galdumendirako: ondasunak, aberastasunak eta aginpidiak asko itxututen dabez, eta euren biotzak Jaungoikuagandik aldentuten dabez, eta gorantz, zeruruntz be-

giratu bialian, berantz, luferantz begira ipinten dabez, eta emendik sortuten da geijenian euren galdumendija. Nik opa deutzuet urte bat ona, Jaungoikozkua, baketzua, zoriontzua goi eskafez eta merezimentuz beterikua: onakoxia da benetan urte ona. ¡Zoriontzuak Jaungoikuagaz bizi dirian efijak: *Beatus populus cujus Dominus Deus ejus.*

¿Zer balio deuzku urte bat geijago bizitia urte ori pekatuan eta Jaungoikuaren asafian igaroten badogu? ¿Zer balio deuzku urte bat geijago bizitia auferakadatzu bat egiten ezpadogu onoinenian eta Jaungoikuaren maitasunian? ¿Zer balio deuzku urte bat geijago bizitia, urte ofetan osotuten ezpadoguz urte zafian egiñiko pekatu, gaiztakeri eta utzegitiak? Ezerbere ez. ¿Zer egiñ biar dau ba kristiñau zintzo batek Jaungoikuak emoten deutzon urte bafi onetan? Bere arimia salbau gura badau, zeruratu gura badau, egiñ biar dabena da begiraldi bat atzeruntz emon eta ikusi zelakuak izan dirian igaro dirian urtiak: onak eta onera andikuak izan badira, jafaitu aufera ibili izan dan bide-tik, eta eskatu Jaungoikuari indafa eta laguntza azkeneragiño zuzen zuzen ibilteko, ba azkeneragiño zuzen, artez eta ondo dabilena jaubetuko da zeruagaz, Alan diño Pablo Apostolu deunak: *qui perseveraverit usque in finem salvus erit.* Urte txafak eta arnazi edo igali bagakuak izan badira, artu erabagi sendo bat kristiñau zintzo bati dagokijon lez bizi izateko, garbitu arimia pekatuaren orban guztijetatik, osotu edo efemedijau utsegitiak eta jafaitu zeruko bidiari gogoz eta aspertu barik. Gaur asi dogu urte bafija; ¿baña urte au amaituko ote dogu? Askok uste dabe bayetz osasun ona daukelako, sendokote dagozalako; baña bizitzia eta osasuna ez dagoz gure eskuan, Jaungoikuaren eskuan baño, eta Jaungoikuak emoten dau eta kentzen dau berak gura dabenian: berak daki eta erabakita dauka nori deituko deutzon aurtengo urtian, datoñen ilian, datoñen astian; batzuei deituko deutze laster, beste batzuei beranduago, eta guk itxiten doguzan utzunak ludi onetan beingo baten beteko dauz.

Egiñ daigun ba gogarte laburtxu bat, oldoskun edo pentzamentu onetzaz.

Eskar andijak zor deutzaguz Jaungoikuari amaitu dan urtian egiñ deuzkuzan mesediakgaitik. Berak gorde deuzku bizitzia eta osasuna, berak emon deuzku janarija, edarija, jantzija, bizitokija eta abar, berak gorde gaitu aibat afisku eta galbidetatik, zeintzuetan ziur ziur galduko giñan. ¡Zenbatek galdu ezdabe bizitzia eta osasuna igasi dan urtian! Batzuek galdu dabe gai-joz, beste batzuk itxasoan itota, miñetan apurtuta, automobiliñetan zatituta, uste bagako daunbada bategaz il da. ¡Zenbatek galdu ezdabe osasuna, eta

dagoz gaur oian etzanda, gaijotegitan, klinikan, osagiñen eskuetan, ayeneka eta miñez. Guri bañ ez jaku ezerbere jaso; eta ¿nori zor deutzagu mesede au? Bakarik Jaungoikuari, ba bere eskuan daukoz bizitzia ta eriotzia, osasuna ta gaijotasuna. Mesediak esker ona eskatuten badabe, ¿ze ¿zijo edo motivo andija Jaungoikuari esker onak emateko!

Baña mesede onek andijak badira, andijaguak dira arimiaren aldetik egiñ deuzkuzanak. Pekatu astuna edo ilgarija egiñ genduan unian bertan jaurti geinkezan gaiztora edo infernura, eta ez gaitu jaurti, ezpada efukirik andijena-gaz itxaron deuzku, damututa, garbatuta eta pekatua autortuta beragana biur-tu gaizan. ¿Zer izango zan gugaz ¿efukirik ¿izan ezpagendu? Igarle deunak argiro dirauzku: *habitaset in inferno anima tua*. Zu gizona, zu emakumia, muti-ña edo neskatiña, ¿zer izango zan zeukaz arako egunian, arako gaubian, arako aldijan, ardituta zengozanian, biraoka zebiltzazanian, jolas gaizto edo dantza zikiñetan zebiltzazanian, bat batera il izan baziña? *Habitases in inferno...* Beraz il ezpazara eta infernuan ezpazagoz, zor deutzazu bakar bakarik Jaun-goikuaren efukitasunari. ¿Ze zijo edo motivo andija, diñot bañro be, Jaunari esker ona agertuteko!

Urte barija asi dogu, eta urte au emon deuzku Jaungoikuak, ez zorakeri-jetan igaroteko, ez gaiztakerijetan ibilteko, ez nagikerijan egoteko, ezpada beragaz ondo balijaurik, onera andijak aterateko. ¿Zer da ba urte bari onetan egiñ biar deguna? Lenengo eta beñ lenagoko pekatuakaz damutu, utzegite guztijak osotu, Jaungoikuari egiñiko irañak ordaindu, eta bizitza barija artu eta berari jafai azkeneragiño: auxe diño Euzkal-eriko esaera zar batek be: «Urte barija, bizitza barija». Artu ba bizitza barija, Jaungoikozko bizitzia, Kristotar zintzo bati dagokijon bizitzia: zuzendu orain arte egiñiko oker guz-tiak eta jafai sendoro eta aspertu barik zeruko bidiari, bide oñen azkena ze-rua da ta. Emon eskefak Jesukristori egiñ deuzkuzan mesediakgaitik eta emon deuzkuzan goi eskafakgaitik, eskatu grazi eta laguntasun barijak eu-rakaz indartuta, egintza onetan eriotzaragiño iraun daigun, gero eriotz os-tian an goijan zari andi eta amaibakua artu daigun, zeñ biotzetik danori opa deutzudan.

Erëgen asteko igandea

(Irakurri edo esan goizpafa eta jafaitu onan):

Ume Jesusegaitik goizpafak diñuana zuen seme-alabakgaitik esan albalizte, ¿ze seme-alaba zuzen eta eratukuak izango zendukezan! Nik uste dot guraso guztiak gura leukazela seme-alaba on, esaneko eta aingerutxu batzuk eukitia; baña, ¿zer egiten dabe onetarako? Askok, ez esatiafen geijenak, ezerbere ez: seme-alaben ontasuna eta mentasuna dator asijera ona emotetik: asijera onak beti emoten dauz arnari edo igali onak; auxegaitik gurasuak alegindu biar dira euren seme alabai asijera ona emoten kendurik euren okeruna guztiak eta ezi eta azpiraturik euren mukerkerija eta zitalkerija guztiak.

Ikaskizun au onera aundikua dalako, goiz onetan beretzaz itz egingo deutzuet. Entzun ba gogo onagaz.

Seme-alabak gurasuen eskuetan dira buztina zati bat oleruan eskuan lez, egur zati bat santu egile baten eskuan lez, argizai biguna edozeñen eskuan lez. Oleruak buztina zatijagaz gura dabena egiten dau: pitzar bat, lapiko bat, lorak eukiteko ontzi bat; taiju egiliak egur zatiATEGAZ egiten dau gura dabena: nai badau aingeru totolo bat edo diabru txiki edo andi adardun bat: bardiñ bardiñ egiñ lei argizaijagaz be. Gurasuak, gura dozuez seme-alaba on, apal, esaneko eta lotsakijak euki? Zeuen eskuan dago. ¿Gura dozue izan dittezan okerak, gaiztuak, lotza bagakuak? Ori be zeuen eskuan daukazue: zelako asijeria emoten deutzazuen, jasoko da bata edo bestia. Begira zer diñuan Espiritu deunak: *Adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit, non recedit ab ea*: Gaztiak gaztetan artzen daben bidia zartzaroan be jafaituko dau.

Edegi daiguzan idazti deunak, eta euretatik ikusiko dogu asijera ona artu daben seme-alabak garbi eta efubakotasun andijan gorde izan diriala. Tobias gaztia ¿zegaitik izan zan aiñ ona, apala, esanekua, efukiofa eta Jaun zaleta-

sun andikua? Gurasuakgandik artu eban asijera onagaitik; gurasuak euki eben ardura andija gazte gaztetatik beren umetxuak Jaungoikuaren lege santua ikasi egijan, eurak sartu eben biotz garbi eta erubako atan Jaungoikuaren bildur santua eta pekatuaganako gofotua: *ab infantia timere docuit et abstinere ab omni peccato*. Susana gaztia zegaitik gorde zan aiñ garbirik eta ez zan jausi iru agura donga eta zikiñen esetzijetan? Asijera ona artu ebalako: bere gurasuak alegindu ziran gaztetatik erakusteko Moisesen legia, eurak sortu eben bere biotzian garbitasunaganako zaletasun andija, auxegaitik emon ebazan gero onbide aiñ ederak: *Patres illius erudierunt filiam suam secundum legem Moisi*. ¡Gurasuak!, benetan maite badozuez zuen umetxuak, Tobias eta Susanaren gurasuak egiñ eben lez, emon zuen seme-alabatxuak gazte gaztetatik asijera ona, zuzendu euren lenengo oinkadak onoineneko bidetik. Baña gurasorik geijenak ez dabe au egiten, eta seme-alabak gazte gaztetatik bide okerak artuten dabez. Guraso askoren maitasuna ez da ona ta sendua, ezpada txarfa eta kaltegarrija baño: batzuetan eurak ez naigabetutiafen eta beste batzuetan ez negafez ikustiafen, itxiten deutze eurenaz urteten, nai daben guztija esan da egiten, euren ekandu zitalak ez dira azpiratuten, euren gurari bidebagakuak ez dira ukatuten, euren dongakerijak ez dira zigortuten... eta gero zer? Urteten dabe seme-alaba oker, muker, zital eta lotsa gaiztokuak; emen ikusten da mutiko bat erantzuera txarfekua, gezurtija, biraotija, lapurfe, zijora emona; an ikusten da neskatilatxu bat baneuje eta apaindurija zalekua, mukefa eta sistrinkerijak baño ez daukazana; emen ikusten da mutiko bat urtiak baño len gizon eginda: fumalarija, jokolarija, edarijari emona; an ikusten da neskatilatxu bat etxe guztia aidian darabilena, eta ez etxeukuakaz, ez ausuakaz, ez inogaz be bakian bizi ezin dana. ¡Gurasuak!, azi ona ereiten ez dan soluan bedar gaiztua, sasija eta lafa ikusten dan lez, alantxe azi ona ereiten ez dan biotzetan eziñ ikusi lei ekandu gaiztua, zitalkerija, lotsabakerija eta pekatua baño. Au ez da seme-alabak maitatutia, gofoto izatia baño; maitasun egijazko eta onak bilatuten dauz maitiarentzako onera guztijak, eta ez kaltegarri izan leikiozanak. Naturalistak esaten dabe tximiñuak lafegijan maitatuten dabezala euren umiak, eta auxegaitik beti daroiezala eurakaz, maitazuneko koipekerijak egiten, eta ainbesteraño laztandu eta estututen dabez eze, saritan ilten jakez lafegi estututiafen. Beste onenbeste jasoten jake guraso askori be: lafegijan maitetuten dabezalako, itxit en deutze gura daben guztija egiten, eta ilten dabez euren arimak pekatuko erio-tziagaz.

Gurasuak ezi biar dabez euren seme-alaben mukertasun eta zitalkeri guztijak efuki bage: lenengo berba bigun, gozo eta efazoezkuakaz, eta onan eziñ dabenian zigortuagaz, makilia erabilijagaz: Espiritu Santuak dirautze makilia erabilteko, eta makilia edo zigofa erabilten ezpadabe ez dabez zuzenduko, ez eta bide onera ekariko.

Maitasun lafegi eta bidebakuagaz asten diran seme-alabak, goiz edo berandu, izango dira gurasuen boferuak: asiera ona artuten ez daben seme-alabak ekarten deutez gurasuai samintasun andijak. Beiñ baten sartu eben presondegijan artzaiñ gisagaijo bat esan barik zegaitik sartuten eben; presondegiko bakartasunian eguala asi zan bere burua astertuten jakiteko zegaitik sartu eben, eta diño bere artian: nik ez dot ezer oztu, ez dot inor il, ez deutzat inori kalterik egiñ, neure goguan ez daukat kezkarik: egunero egiñ dodaz neure otiojak, abestirik [ederenak abestu dodaz ardi zaiñ ibili naziñ... ¿Ete dago onetan efenik, paltarik, gaiztakerijarik? Ez dot uste. ¿Zegaitik sartu nabe presondegijan?... Onetan dator Jueza presondegira eta eskatuten deutez mila erial bere egintza dongiagaitik. Jauna, dirautzo artzaiñak, besteren bat gaitik artu nabe, ba nik ez dot gauza txarik egiñ. Juezak dirautzo: ¿ez zara zu urlia artzaiña? Bai jauna, berbera, erantzuten deutez artzaiña. Ondo da, dirautzo Juezak, zuk ez dozu gauza txarik egiñ, baiña zure mendekuak egin dabe: zu otoi egiten zengozala, zu abestuten eta txibiltua jotzen ziñarduzula, zure ardijak soluan sartu eta kalte andijak egiñ dabez; arek ez ekijen zer egiten eben; zeuria da eru guztia, zeure mendian egozalako eta euren arduria zeuk bakarrik zeukezalako. (Aplicase la moraleja a los padres).

Deritxat ba, guraso asko, berez onak, elizkoiak, onoimentzuak eta bere egitetan eta artu emonetan zuzenak izan da be, galduko diriala euren seme-alaben pekatu eta gaiztakerijakgaitik.

Ludi onetan dakuzkuzan gatx eta zoritxar guztijak datoz seme-alabai, asijera ona ez emotetik; ludi au okertuta, gaiztotuta eta naspilduta badago, da guraso ardubaga asko dagozalako eta euren biar izanak alde onetatik beteten ez dabezalako. Seme-alabai erakutziko balizkijue Jaungoikua ezagututen, Jaungoikuari bildur izaten, bere lege deuna eta Elexiarena zintzo zintzo beteten, beste ikusgarri bat izango leuke ludi onek: ez litzake ikusiko ez sozialistik, ez pistolerurik, ez presondegirik, ez eta guardazibilik: biziko genitekez alkarfen maitasunian eta bakerik gozatuenian.

Bete ba, gurasuak, zeuen biar izanak, arduraz, eta alegiñ guztijagaz eskatu onetarako biar dozun laguntasuna Jaungoikuari ziñismen biziz eta uste

osuagaz, eta onan egiñagaz, Jaungoikuak donetziko zaituez, seme-alaba onak izango dozuez, eta eurak izango dira bizitzan zuen onfia, eriotzan zuen poztasuna eta eriotz ostian zuen aintza donokijan.

Eregen osteko bigaren igandea

(Irakufi edo esan goizpafa, eta jaraitu onan):

Entzun dozuen lez, Andra Marija Kanango esteguetan aurkitu zan, eta bere esan eta egite guztijak ikasbide eder eta mamintsuak safatuten dabezalako, uste izan dot eurak azaldutia, onera andijak aterako doguzalako.

Zer egiñ eban Andra Marijak Kanango esteguetan? Gauza gitxi: ezer be ez, alan esaterako. Alan guzti be jaretxi ebaiazan mesede andijak ezkon bafi arentzako; ixil, baña adi adi egoan, eta ezagutu eban ardaua kastau jakela, eta lotzari andijan aurkituko ziriala ezkon bafijak ardao paltia ezagututen ebenian, eta efukituaz eurakaz, berbertatik neuñiak artzen dauz ardao paltia edo ardaorik eza osatu edo eřemedijatzeko: zuzenduten da bere seme Jesusengana eta dirautso: *vinum non habent*: ardaorik ez dauke; eta berba labur onekaz askortu eban bere bizitzako lenengo mirarija egitera. ¡Zer ontasun eta efukitasun andija agertzen dau Andra Marijak aldi onetan!: ezkon bafijak ardaorik ezakaz konturatu baño lenago, lotsari andijan jausi baño lenago, eurak mesedia eskatu baño lenago, Andra Marija bera auferatuten da estura atatik ezkon bafijak ateratera eta euren premiña andija osatu edo eřemedijetara. ¡Ze Ama bigun eta efukiořa! Kanango ezkon bafijakaz egiñ ebana, egu-nero egiten dau gugaz be: berak ezagututen dauz gure premiña guztijak, alan gorputzekuak, zein da arimakuak; berak ikusten dauz gure estu-aldijak eta laafitasun guztiak, baita be gure sotiñ eta negafak, eta gure eskarijen begira egon barik, bera auferatuten da guri lagundutera. ¡Zenbat bidar Ama

efukitzu onek, geuk eskatu barik eta geuk ez dakigula, egiñ deuzkun mesederik andijenak! Arako gaijotasunetik, arako eriotzako afiskutik, arako estutasun eta zoritxařetik, arako pekatutik, ¿nok atera izan gaitu? Andra Marijak, gure Ama bigun, samur eta efukitzuak, eta au egiñ badau aiñ safi eta geuk eskatu barik, ¿zer egiñgo ez dau guk ziñismen biziz eta uste osuagaz eskatuten deutzagunian? Ama batek beti entzuten dauz bere seme-alaben eskarijak. ¿Zelan entzungo ez dauz Andra Marijak bere seme erbestetuok egiten deutzaguzan eskarijak? Ama batek, txiroa izan da be, beti emoten badau bere seme-alabak eskatuten dabena, ¿zelan emango ez dau Andra Marijak, ama guztien artian ongileña eta aberatzena izanik? Ziñistu daigun ba, geure estualdijetan, zoritxar guztijetan eta premiña guztijetan beragana uste osuagaz elduten bagara, egiñgo dabela gugaz Kanango ezkon bafijakaz egiñ ebana; eta auxe da lenengo atera biar dogun ikaskizuna.

Bigarren ikaskizuna daukagu Andra Marijak esteguan esan zituzan berbertan. ¿Zer berba esan zituzan? Gitxi, eta eurak ixilik eta moduzkotasun andijagaz, eta onetan erakusten dauzku guk be izan biar dogula ixilik eta begiramentu andikuak gure berba aldjetan. ¡Zenbat berba egiten ez da ikusalldijetan, lagun artian, bidetan, batzařetan eta osterantzian! Batzuetan ganora barik eta ixilik ez egotiařen, beste batzuetan lagun urkuari irika eta baře egitiařen, beste batzuetan eta dongaruago dana lagun urkuari miñ emotiařen eta bere izen ona eta onria ostikopian erabiltiařen. ¡Zenbat pekatu egiten ez dogu begiramentu apurtxo bat ez eukitiařen eta ixiltasun geiago ez gordetiařen! Espiritu deunak diño, bařitxuak beti egiñgo dabela pekatu: *in multiloquo non deerit peccatum* (Prov. 10, 19). Andra Marijak emoten deuzku onetan onbiderik edeřena eta ikaskizunik onuratzuena, ba ez eban egiñ berbarik premiña бага, eta premiña eldu zanian be iru berbatxo besterik esan ebazan, eta eurak eskabide bat egiteko: *vinum non habent*.

Andra Marijak esan eutzen esteguko otzeinai bere Semiak esaten eutzena egiteko: *quodcumque dixerit vobis facite*. Alan egiñ eben, ba osta esan eutzen Jesusek bete egiyezala urez an egozan sei ařizko ontzijak. Berbertatik bete zituezan, eta Jesusek ura ardao biurtu eban. Ara emen zelan entzuten dauzan Jesusek bere Amaren otoyak, bere Amaren eskabidiak. Auxe berau esaten deuzku guri be, Andra Marijak: nire Seme Jesusek esaten deutzuen guztija egizue, ba bere esana beteten badozue, eskatuten dozuen guztija lortuko dozue. Eta ¿zer da Jesusek esaten deuzkuna?, ¿zer da Jesusek agintzen deuzkuna? Esaten deuzku gorde daiguzala bere aginduak: *serua mandata*.

Bere aginduak gordeten badoguz, Jesusek ez deuzku ukatuko ezer be; Jesus berbakua da, Jesus ez da gizonan lezkua: gizonak asko eskintzen dabe, eta gitxi eman; gizonak asko eskintzen dabe, eta geijenian eziñ emon izaten dabe; gizonak asko eskintzen dabe, eta safitan atxipetuten gabez, baña Jesusek eskintzen dabena emoten dau, berbakua dalako, ona dalako, guztija al dabelako, eta iñor be ez iñoz atxipetuten ez dabelako. Begira zér dirauzkun berak: *Si precepta mea servaveritis quodcumque volueritis petetis et fiet vobis*. ¿Gura dozue Jesusek emon daizuen goi eskar edo grazija esetzi edo tentaziñoiak gortutzeko eta aragijaren griña gaiztuak eta zitalkerijak azpiratuteko? Ondo da; emongo deutzue; baña zeuek be egiñ bere esana, au da, iges egiñ pekatuko bide eta afiskuko toki guztijetatik, eta baita be mundutarren jolas gaiztuetatik. ¿Gura dozue Jesusek emon daizuen goi eskafa, bizitza onian irauteko eta eriotza on bat egiteko? Ondo da; emongo deutzue; baña zeuek be egiñ bere esana, zein dan bizi Kristotar bati dagokijon lez, artu safi safi Sakramentu santuak, entzun mezak eta bizi beti arimako garbitasun andijan. ¿Gura dozue Jesusek emon daizuen osasuna eta librau gaijotasunetik? Ondo da; emongo deutzue; baña zeuek be egiñ bere esana, ez ibiliñ jan edan lafekiñetan, gabeko ibilera gaiztuetan, eta abereen antzera atsegiñ loiñetan. ¿Gura dozue Jesusek zaindu eta gorde daijazan zuen aziendak, ondasunak, aberastasunak, etxiak, lan, mendijak, ganaduak eta abar? Ondo da; gordeko deutzuez; baña egiñ zuek be bere esana, au da, gorde zintzo zintzo igandiak eta jaijak, meza santua entzunaz, itzaldija entzunaz, eta beste arimako egiñkizunak egiñagaz, eta eurentan bialfik ez egiñagaz. Jaungoikuaren esanari jaramonik egiten ez deutzenak edo jarkiten dirianak, eziñ leije mundu onetan gauza onik izan: goiz edo berandu zigortuko dauz emen lufian, eta gogofago beste bizitzan.

Ea ba, josi ondo zeuen biotzetan ikaskizun eder eta mamintzu onek, euki Andra Marijagan uste andi andi bat, izan berari onerazpen sutzu bat, egiñ beti Jesusen esana, eta Kanango ezkon bafijakaz egiñ ebana egiñgo dau gugaz be, bere efukitasuna eta onguria ez dalako gitxitu, asi eta geitu baño. Berak donetzi zagiezala emen lufian eta gero sartu zagiezala zeruan, biotzetik opa deutzuedan lez.

Éregen osteko irugaren igandea

(Irakurri edo esan goizpasa, eta jaraitu onan):

Jesukristo gure Jaunak, url, efi eta ausunetan bere itzaldi eder eta mamentzuak egiten ebazanian, mesediak be esku zabalez egiten zituan. Kafarnaun, Betzaida, Magdala eta beste Galileako uri, efi eta ausunak dira egija onen testigurik argijenak. Onetariko efi batetik igarotian — ez dakigu ziur ze efi zan — uferatu jakon gizon bat, zeñek, bere itxusitasuna estaldu nairik, belaunbikotu eta arpegija lurian estalduta, apaltasun guztijagaz esan eutzon: «Jauna, gura bozu garbitu naikezu».

Gizon au legenduna zan, eta legena gaijotasun txarra da, nekez osatuten dana edo obeto esateko inoz be osatuten ez dana. Mota gofi batzuk gorputzian agertzen dira, onek berarizko indafa artuten dabe, eta beinguan puzluak arpegijan, esku ta onetan zabalduten dira, eta geldika geldika aragi guztija jaten dabe. Moisesen legiak aginduten eban legendunak eritik kanpora bizi zeitezala, inor ezaindu ez egijen, eta alan gizagaijuak alderatuten ebezan gizartetik, eta bakar bakarrik edo beste legendunakaz bizi biar izaten eben. ¡Ze erukigarria legendunen bizieria!

Onakoxe gizona zan Jesukristogana uferatu zana eta apaltasun andijagaz esan eutzona: «Jauna, gura bozu osatu naikezu». ¡Ze otoi ederra! Berba gitxitan ¡zenbat gauza esan eta eskatuten deutzoz Jesukristori! Alakoxiak izan biar leukez gure otoiak be. Otoiya da Jaungoikuagana biotza jaso eta mesediak eskatutia: gauza bi onek egiñ ebazan legendunak, eta onezaz gañera bere otoiak euki ebazan otoi onaren zezelidade guztijak. 1.º Apaltasuna; au erakutzi eban Jesusen aurian belaunbikotuaz eta Jesukristo Jaungoiko eta gizon egijazkua lez esagutu eta gurtuagaz. 2.º Ziñismena; au erakutzi eban ziñistuagaz Jesukristok eukazala eskubide guztijak gaijotasunak osatuteko eta osatu leikezala gogoz bakarrik eta gura badau itzez edo ikututez. 3.º Uste edo konfijantza osua; eta au erakutzi eban ziñisturik Jesukristo zala ontasuna ber-bera eta ongile utsa, eta emongo eutzola eskatuten eutzon mesedia, eta alan jaso zan. Guk be geure otoiak egiñgo bagenduz legendun gizagai-

juaren antzera, apaltasunez, ziñismen biziz eta uste osoz, beti jaretxiko gendukez eskaturiko mesediak; baña geijenian geure otoijak egiten doguz ganorra barik, eta batutasun barik, eta ez dogu ezebe lortuten. ¡Oh ze otoi edefa izango litzatekian, Jesusi ikusi alditxo bat egitera gatozanean esango bageunzkijo: Jauna, gaixo naz, baña zuk gurabozu osatu naikezu!; gaixo naz ariman, okefuna andijak daukadaz, ekandu txararak azpiratuta nuke, zitalkeriak lotuten nabe, ez daukot zeruko gauzen zaletasunik, bafiz lufeko gauzetara lafegijan irasita nago, baña gurabozu, Jauna, osatu naikezu. Au esango bageuntza Jesusi, ¡zenbat mesede jaretxiko geunkez!

Guazan aufera. ¿Zelan artu eban Jesusek legendun gizagaijua? Bigun, gozoro, ontasunik andijenagaz, gaijo guztijak eta premiñan egozan guztijak artuten ebazan lez. ¡Ze ikaskizun edera emoten deuzku Jesusek onetan bel Ba guk gugana datozenak, batez be eskekuak, txiroak eta naigabetuak badi-ra, artzen doguz gogo txarez, arpegi ilunez, asarez, eta jaurtiten doguz gugandik, geituten dogula onan egiñaz, euren naigabe eta zoritxara. Jesusen antzekuak izan gura badogu auferantzian, gugana datozen eskale, naigabetu eta osterantzekuak artu daiguzan bigun eta gozoro, bere meseden duiñ egiñ gaitez. Legendun gizagaijua garbituta, osatuta ikusi zanian, poztu eta alaitu zan, eta esker onik andijena agertu eutzan bere ongilia zan Jesusi. Alantxe egiñ biar dogu guk be mesederen bat artuten dogunian, ba esker ona agertuagaz mesede bafijan duiñ egiten gara. Egija da Jesusek ez eutzala itxi legendunari esker on au agiri agirijan agertuten, ba esan eutzon agertu zedila elizgizonegana eta Moisesen legiak aginduten eban oparija eskiñi egijala, danak ezagutu egijen osatu zala; baña legendunak, bere poztazuna eziñ gorderik, aztu zan Jesukristok esan eutzonagaz eta zabaldu eban alde guztijetatik beragaz jaso zan mirarija.

Jasoera onetan Jesusek emoten deuzku ikaskizun eder bat, eta da, gauza on bat egiten dogunian, nai dala limosna bat, nai beste efukizko egintza bat, ez daigula bilatu gizonen goralদিয়া eta txalua, ezpada ezafi deijogula dan dana Jaungoikuari, bera bakarik aintzatua eta goraldua izan dedin. Geurez indargabeak, ezerberezak eta utsak gara, eta eziñ giñai gauza onik egiñ, eta egiten dogun on apurtxua da Jaungoikuak berak lagunduten deuzkulako; auxegaitik, gure egite on guztijak berari bakarik ezafi biar deutzaguz, aintza guztija beretzako izan dedin.

Josi ba zeuen biotzetan ikaskizun eder eta mamintzu onek; zuzendu eurakaz zeuen egitada guztijak, izan beti esker onekuak, eskerbakotasuna

biotz zistriñen egikura dalako; eta onan egiten badozue, jaretxiko dozuez emen lufian donetzitasun ugarijak eta an goijan amaibageko zoriontasuna. Alan izan dedilla.

Eregen osteko laugarren igandea

(Irakurri edo esan goizpara, eta jaraitu onan):

Goizpar onek gogoratuten deuzku ekatz gogora, zeñetan galdu aginian egon zan apostoluen txalupatxua: irudituten deuzku gure arimiak erbeste onetan daukazan arisku, ezetzi eta zirikaldi andijak, zeintzuetan galtzeko ariskuan ikusten da sari askotan. ¿Zer egin biar dogu ba arimia ez galtzeko? Euki uste edo konfijantza andi bat Jesukristo gure Jaunagan, eta artu biar dirian neurijak bera ez galtzeko. Arimako salvaziñoia da mundu onetan daukagun eginkizunik andijena: onexetara zuzendu biar doguz geure ardura guztijak eta alegin guztijak be; onetarako gogoratu: 1.º arimako salvaziñoia dela eginkizunik andijena, 2.º eginkizunik baliotzuena, eta 3.º eginkizun bakara. Guazan ba aratutera iru oldozkun edo pentsamentu onexek.

1.ª Gizonak ludi onetan daukan eginkizunik andijena arimia salbetia da. Baña ¿zer da arimia salbetia? Arimia salbetia da lufeko bizitzatik zeruko bizitzara pasatia; infernuko neke min gogofetatik gaizkatu edo libretia, betiko zoriontasunagaz jaubetutia, auxegaitik arimako salvaziñoia da gutariko bakotxari geijen juakona, garantzirik andijenetariko zeregiña, dalako betikua; beste egintza edo egiteko guztijak dira lurtafak: au bariz da zerutara; beste egintza guztijak dira edo irauten dabez urte batzuek: au bariz da betikua, beti iraungo dabena. Eta ¿nok ez daki beti iraungo dabena gauza batek

gañantzi andijagua daukola urte batzuk bakarrik iraungo dabezan gauzak baño? Alan guzti be, asko dagoz Kristotafen artian gañantzi geijago emoten deutenak lufeko gauzai zerukuai baño, gorputzeko gauzai arimakuai baño, lufeko bizitza labur eta naigabez betiari, zeruko bizitza zorientzuari baño.

Begira ezpabere zenbat eta zenbat bizi dirian Jaungoikuagaz aztuta: goizian jaikieran, ez aiatzian oerakuan ez dira ziñatuten, ez Aita-gure bat otoi egiten, ez biotza zeruruntz jasoten, ez zispuru bat gora bialtzen: egunik geijenak bardiñ igaroten jakuez, Jaungoikorik ezpalego lez, euren arazuetan, sal-erostetan eta abar, eta gero esango dabe kristiñauak diriala, katoliko egijazkuak diriala, baña euren kristotasuna eta katolikotasuna ao-miñezkua da bakar bakarrik. Itzak edo berbak ez dabe ezer balijo, egintzak baño. Jesukristo gure Jaunak argiro dirauzku: ez diriala zeruan sartuko «Jaun Jaune» esaten dabenak, ezpada bere Aitaren naija egiten dabenak baño. Eta Jaungoikuagaz aztuta bizi dana, ez dago zetan esan be bere arimiagaz be aztuta bizi dana. Emon begiraldi bat Andaluzia eta beste Españako lur alde askotarra, eta ikusiko dozue eunetik larogeta amafek ez dabela mezarik entzuten, ez autorkuntzarik eta Jauna artzerik egiten, igande eta jai egunetan biar egiten dabela, arimiaren alde tantik ez dabela egiten, eta alan elduten dira erioztako ordura, eta orduan be ez eurak, ez eta etxeak ez dira gomutetan ezegaz be eta iñten dira txakufak lez. Baña ez dago zetan juan aiñ urñ: geure euskal-erri maite onetan, beti Jaungoikotara izan dan lur alde eder onetan, mezia entzutia, autorkuntza egiñ eta Jauna artzia, itzaldijak entzutia, bezperak eta agurtza deuna otoi egitia, elizkizun eta ibilkundetan parte artzia, geure asaba zañetatik arturiko oitura edera izan dana, ¿zenbat dira gaur gauza onek egiten dabezanak? ¿Ez dogu ikusten gazterijak itxi dauzana gauza onek guztijok?, dotriñarik tantik ez dakijana, eta arimako arazuetan epelak eta otzak diriana? Eta ¿nundik sortu da itxutasun galgari au? Zeruko gauzai jaramon gitxi egitetik eta lufeko eta gorputzeko gauzetara zaletasun lafegija artutetik. Artu ba zaletasun geijago arimako arazuetara, gogoratu J. K. gure Jaunak dirauzkuna: *querite primum regnum Dei*: bilatu lenen eta gauza guztijen gañetik arimako salbaziñua, bera dalako gure eginkizunik nagusijena.

2.ª Arimako salbaziñua da eginkizunik balijotzuena, eta benetan beste gauza guztijak galduafen, geugandu geinkez, osotu geinkez, efemedijau geinkez; dirua eta ondasunak galduten dauzanak bafiro beregandu leikez, lana zintxo zintxo egiñagaz, kastuak gitxituagaz, begiratu izanagaz; etxebat efeten bada, beste bat irabazi leike, baña arimia galtzen bada betiko gal-

tzen da: *semel perire in æternum perire*: ez daukagu arima bat baño, eta bera galduaz betiko galduten dogu, eta galtze au eziñ ezelanbere efemedijau lei, eziñ ezegaz be osotu lei: *semel perire* .. Auxegaitik dirauzku Pedro Apostolu deunak, ikaraz eta bilduraz bilatu daigula geure arimako salbaziñua; eta ez uste izan mezia entzuten dogulako eta autorkuntza safi egiñ eta Jauna artuten dogulako edo beste gauza on batzuk egiten dogulako lafegi egiten dogula, ez: arimako arazuetan ez dago lafegi egiterik: zenbat geijago oba. Pablo Apostolu deunak, ainbeste lan egiñ ebanak Jhesukristoren irakatzijak lurbira guztijan zabalduten, ainbeste esetxi, presondegi eta kate pasau edo sufridu ebazanak, bere gorputza nekegaririk andijenakaz zigortu ebazanak, dirauzku bildur zala bere arimako salbaziñoiagaitik; eta guk, ainbeste pekatu egiñ dogunok, penitentzija gitxi egiñ dogunok eta geure bizitzako egunik geijenak nagikerijan eta arimiaren alde ezerbe egiñ ez dogunok, ¿ez gara bildur izango? Bai kristiñauak, bildur izan daigun, eta bildurak gordeko gaitu eta askortuko gaitu auferuntzian zerbait geijago egitera.

3.ª Arimako salbaziñua da gure eginkizun bakaña, premiñazkua eta nora ezekua. Mundu onetako eginkizun guztijak ez dira premiñazkuak: esaterako ez da premiñazkua ni Pafoko edo Txanburu izatia: beste batek egiñ leiz nire zeregiñak; urlija edo berendija efegiaren zeregiñ guztijak; urlija edo berendija agintarija izatia ez da premiñazkua, beste bat izan leikialako eta arek baxen ondo agindu leikialako, baña arimako salbaziñua bakotxaren zeregiñ bakaña da, norbera alegindu barik salbetan ezpada, ez dau iñok salbauko, ez aitak, ez amak, ez neba afebak, ez aizkidiak, ez aingeruak, ez eta Jaungoikuak berak be. Auxegaitik egoki esaten dau Agustin Deunak: *qui fecit te sine te, non salvabit te sine te*: zeu barik egiñ zinduzanak ez zaitu salbauko zeure aldetiko alegiñ barik.

¡Zorigaiztokua! egija osasungari onekaz bere eginkizun guztijak zuzenduten ez dauzan kristiñaua, ba biziko da itxutasun negargarijan eta eriotzako orduan jausiko da betiko infernuan.

Artu ba zeuen adiñian eta josi ondo zeuen biotzian egija osasungari onek, eta artu gaurtik neufi guztijak arimia salbetako, zeruagaz jaubetuteko. Eskatu Jaungoikuari onetarako biar dozuen laguntasuna, eta eskatuten badozue ziñismen bizijagaz eta itxaropen sendo sendo bategaz, emango deutzue, ba bere gurarija da gure salbaziñua, zeñ guztioi opa deutzuetan. Alan izan dedilla.

Eregeen osteko bostgaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Eskutapen arigari bat saratuten dau ebangelijo deun onek. Garija eta olua edo salgia soluan batera erne eta asi zirian lez ebateko sasorarte, alantxe Jaungoikuak be laketuten dau onak eta gaiztuak ludi onetan batera bizi deitezela eriotzara arte. Ebateko sasoian, gari epalak garija alde batera eta olua edo asi txarfa bestera aldenduten daben lez, alantxe Jaungoikuak be alderatuko dauz onak zerurako eta gaiztuak inpernurako.

Aratu daigun ba eskutapen arigari au ainbat argijen. Entzun gogo onagaz.

Ludi au solo baten antzerakua da. Solo baten safi askotan ikusten dira garija, salgia, bedar txarfa eta abar: ludi onetan be ikusten doguz, alde guztijetan, nai erijetan, nai ausunetan, nai sendijetan, gizaseme onak, elizkoiak, zuzenak, eta baita be gizon dongak, okeak eta elizarako zaletasunik ez daukenak. Naspila au ikustian, askok esaten dabe Jaungoikuak gizon eta emakume danga guztiak ludi onetatik kendu biar leukezala, gizartian kalte andiak egiten dabezalako. David igarla deunak, ikustian pekatarijak eta gizon dongak beti goralduta, txalotuta, osasunik onenian eta aukera guztijan bizi ziriala, zirautzan Jaungoikuari: *usquequo peccatores Domine, usquequo peccatores gloriabuntur?* ¿noiz artian, Jauna, itxiko deutzazu pekatarijei aintzatuak izaten? Daviden antzera. beste deun askok be, auxe berberau zirautzen Jaungoikuari: berba onekaz esan gura eutzen beratu, azpiratu eta humildu egijazala gizon dongak. Guk be, safi askotan esaten dogu Jaungoikuak gizon zatar, danga eta persegitzaliak il biar leukez, kalte andiak gizartian egiten dabezelako; baña onan itz egiten dogun bakotxian erokerija andija agertuten dogu.

Jaungoikuak guk baño obeto gauza guztijak ezagututen dauz, eta itxiten deutze pekatarijai eta gizon dongai bizi izaten zijo edo efazoe askogaitik.

1.º Bere ontasun andijagaz baliau ditezan. Jaungoikuaren ontasuna andija eta azken bagia da, eta auxegaitik ez dau gura pekatarijaren galdumendirik, bere salbaziñua baño; argiro dirauzku J. K. berberak: *non veni vocare justos sed peccatores*. (Esan enskeraz). Osasundunak ez dauke osagiliaren bialarik, gaijotijak baño: *non est valentibus medicus sed male habentibus*. Jaungoikuak aingeruai baño gizonai ontasun edo efukitasun andijagua agertu izan deutze, ba aingeruak pekatu bakar bategaitik jaurti ebazan infernura denporarik emon bage bigarren pekatua egiteko eta lenenguagaz damututeko; bafiz gizonak pekatu bat, bi eta mila pekatu egiñda be, ez dau jaurti infernura, eta itxaron deutze damutu ditezan, beragana biurtu ditezan, salbau daitezan, eta onetarako be berak emoten deutze oña, batzutan barutiko deijkaz, beste batzuetan arimako keskakaz, eta baita be zemaijakaz eta zigorkadakaz, iratxartu eta beragana biurtu ditezan. Beraz Jaungoikuaren ontasunagaz baliau gura ez dabena, bere efuz galtzen da, bere efuz infernuan jausten da. Epaikunde egunian Jaungoikuak esango deutzo pekatarijari: *quid debui ultra facere et non feci?*: zer geijago egiñ neikian zugaitik?: itxaron neutzun, eta ez zenduan ondu gura izan: deitu neutzun, eta ez zeuztan jaramonik egiñ: zeure efuz, ba, galdu zara.

2.º Jaungoikuak pekatarijai eta gizon dongai itxiten deutze ludi onetan bizi izaten bere zuzentasuna agertutiafen. Gizonak pekatu egiten dabengan Jaungoikuak jaurtiko baleu infernura, askok esango leuke Jaungoikoa gogofegija dala, efuki bagia dala, aiiñ ariñ pekatarija zigortuten dabelako; baña itxarotian pekatarijai agertuten dau efukitasun eta zuzentasun andija. Evangelijo santuan daukagu pasaera bat egija au argiro erakusten deuzkuna. (Digase lo de la higuera que no daba fruto). Auxa berberau egiten dau Jaungoikuak pekatarijakaz be. Onék bizi dira Jaungoikuagaz, arimiagaz eta zeruagaz aztuta: ez dabe zerua irabazteko duiñ dan gauzarik egiten, galtzeko arisku andijan dagoz, eta eriotziak arapetan badauz infernuan ondatuko dauz; baña Jaungoikua efukituten da eta itxaroten deutze, pekatuaz damututa, bizitzia onduta, penitentzizako egintza onak eginda, salbau ditezan. ¡Ze ontasuna! ¡Ze zuzentasuna gure Jaungoikuarena!

3.º Azkenez, Jaungoikuak pekatarijai eta dongai itxiten deutze ludi onetan bizi izaten bere al izate andija agertutiafen. Ziñismenak erakusten deuzku Jaungoikua dala alguztiduna: ez dago berak eziñ leikian gauzarik: berak gura baleu, une batian kizminduko leukez agintari guztiak, ezerestu indar guztiak, iñ eta ondatu infernuan donga eta pekatari guztiak; baña ez dau egi-

ten, eruapen andija daukalako. Jaungoikuak ikusten dauz gizon dongak bere Elexa deunari egiten deutzen guda gogofa, zinge edo eregiak arimetan egiten dauzen kaltiak, entzuten dauz ao zikiñduak esaten dabezan birao ta blasfemijak, ezagututen dauz ludi onetan egiten diran pekatu, gaiztakeri, okerkeri eta naspile guztijak, baña ixilian daruaz danak. Jaungoikua betikua da, eta ondo daki goiz edo berandu beregana elduko diriana danak, eta ixilik dago; baña elduko da bere eguna, eriotzako egun bildurgarija, eta orduan esango dau: *extendam super eos retem meum*: zabalduko dot euren gañera neure saria, eta danak afapau eta banatuko dodaz. Onan egiñ eban Herodes dongiagaz, onan egiñ eban Efromako agintarijakaz, zinge eta erege guztijakaz, eta onan egingo dau auferuntzian be Elexako arerijo guztiakaz. Jaungoikua betikua da, eta an goijan itxaroten deute patxada guztijan here eta Elexa Santuaren arerijo eta persegitzale guztijai, bere ontasun andijagaz balijau gura ez eben guztijai.

Edestijan irakurten dogu Eupulus zeritzon gizon donga batek bere eregiaren kaltez beti dongaro esaka ebilela, batzuetan guzur eta asmakizunakaz, beste batzuetan abesti nabarmenakaz. Baña gauza guztijak, goiz edo berandu, azkena dauke, eta Eupulus zorigaiztokuari be eldu jakon bere azkena: jausi zan alako baten eregiaren eskuetan, eta onek asafez beterik dirautzo: *Eupole, tu me in scena saepe me meruisti, ego te semel mergan*. (Dígase !en vasko). Onan egiten dau gure Jaungoiko onegijak be eskergaiztoko pekatari eta gizon dongakaz. Zuk, esango deutzu egunen baten, zuk eskergaiztoko ofek, iraindu nozu egunero, zuk ausi dozuz nire aginduak, zuk ostikopian erabili dozu nire odol deuna, zuk ifrika eta bañe egiñ deutzazu nire nekaldi eta pasiño santuari, baña eldu da nire ordua, zuaz oraiñ eure lagunak gana, betiko oñazetara.

¡Kristotafak! Josi ondo zeuen biotzetan egija bildurgari onek: ez uste lafegirik euki, ez izan asartuak, itxi pekatua, aldendu pekatuko bidetik, damutu oraiñ artian egiñ dozuezan pekatu eta gaiztakerijakaz, Jaungoiko on eta efukiofak parkatu daizuezan, eta eriotz orduan bere besoetan atzedan dagi-zuen, eta betiko zoriontasunagaz jaubetu zaitezen. Auxe da guztioi biotz biotzetik opa deutzuedana. Alan izan dedilla.

Eregeen osteko seigarren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Ikaskizun eder eta mamintzuak safatuten dauz entzun dozuen goizpafak bere irudi edo parabola bijetan. Bijak azaldutia lafegi luzatutia izango litza-ke, eta laburzalia nazalako eta neure eliztafak adi edo gogotzu entzun dai-jen, bakarik bigarren irudija azalduko deutzuet.

Ebangelijo santuak diño zeruko diefi edo efeinua dirudijala arako azkafi edo lebaduria, zein naztan eban emakume batek urunagaz guztija txantxartu edo jagi artian. Azkafi edo lebaduriak jagi eragiten deutzo ogijari eta ipinten dau masa guztija ogi on, gozo eta osasuntzu izateko egoeran: lebadura bako ogija izan oi da ogi astuna, gatx bakua eta osasunerako kaltegarrija bere as-tuntasunagaitik.

Oraiñ ba, lebaduriak ogi masan egiten dauna egiten dau gizartian Jesu-kristo gure Jaunaren espirtuak, J. K. dalako, erakusle jakintzuak dirauzku-nez, Jaungoikozko lebaduria: *fermentum est Christus Dominus*. Jaungoikuak antxiñatik erabagi eban gizona pekatuko lebaduratik garbitutia. Ara zegaitik zirautzen Pablo apostolu deunak Korintiotafai: *expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio*: garbitu zaiteze lebadura txafetik, au da pekatutik, izan zaitezen masa bafija Jesukristogan. Adanen pekatuak ondatu eban gi-zatasun guztija pekatuan eta pekatuagaz batera zabaldu ziran gizartian oitu-ra eta ekandu txaf guztijak. Jaungoikuaren ezauberia aztu zan, ziñismena amatau zan, onoiñen edo birtutia eztaldutu zan, zeruko gauzetarako zaleta-sunik ez egoan: dana zan itxutasuna eta gaiztakerija. Baña jatxi zan Jesu-kristo gure Jauna lufera, sartu zan, alan esateko, gizatasuneko masan, eta beiñgo baten aldatu eban gizatasun guztija eta jaso eban pekatuko egoeratik grazijazko egoera bafira; bere jaijotza apalagaz bafiztau eban aztuta egoan apaltasuna; bere txirotasun eta ez eukijagaz bafistau eban aiñ gorfotogarrija zan txirotasuna; bere otxantasunagaz eta karidadiagaz bafiztau eban lagun urkuaganako maitasuna, eta bere moduzkotasun eta onbide edefakaz bafiz-tau ebazan oitura on guztijak; berba baten esatiaren, bafiztau eban gizatasun guztia. Jesukristok zerura igo ostian, apostoluak eta onen ondoriengokuak

zabaldu ebezan lurbira guztian bere ikaskizun eder eta mamintzuak, eta gizartia bafiztau zan. ¡Zenbat gizon Jaungoikozko, zenbat martiri, zenbat konfessore, anakoreta, ermitaño, donzela eta arima garbi sortu ez ziran aldi atan! Eta ¿nok egiñ eban aldakuntza miragarri au? Jaungoikozko lebaduriak, Jesukristo gure Jaunaren espirituak. Beraz erazoe andijagaz esan zeitekian: *fermentum est Christus Dominus*.

Jesukristo gure Jaunak gura dau gu-be gizartian lebaduriaren antzekuak izan gaitezala, gizarte guztija jagi eta ondu daigun, eta au egiño dogu gizonen biotzetan Jaungoikuaren ezauberia sartuagaz, zihismena biztuagaz, lagun urkuaganako maitasuna zabaltuagaz eta oitura onen asija ereiñagaz. Baña esango dau norbaitek: guk lan ori eziñ giñai egiñ, gure biziera eta biar izanakaz lafegi be daukagulako. Egija da, Jaungoikuak ez deutze notin edo persona guztijei aginduten jua ditezala lurbira guztitik bere ikaskizunak zabaldutera, baña bai agiñduten deutzo baktxari bere mañan lan egiñ daijala gizartia kristiñautasunian bizi dediñ, ondu dediñ eta salbau dediñ.

Aita Santu Pío XI-gaenak, ikustian munduko gaiztakeriak eta gatzak geituaz duazela, agintzen deuzku katoliko guztiak batuta, alkar artuta, iñoz baño adore, kemen eta zintzotasunagaz lan egiñ daigula. Auxegaitik alde guztijetan, bai Españian, bai Prantzijan, Belgikan eta beste diefi askotan, batu dira batzar ospetzuak gai onetzaz, eta neurri eta zuzenbiderik ederenak artu izan dabez.

Kristotar askok ez dauke adore eta kemenik euren kristotasuna agirijan agertuteko: batzuek lotsaz, beste batzuek bilduraz, kikilduten dira, eta dongai indara artzen itxiten deutze. Batzar edo Kongregaziñoetan be, beste onenbeste jasoten da: asko lotsatuten dira batzarreko agirija agertuten, edozeiñ lez, astakerija entzuten badabe, ez dabe arpegirik ateraten, ixil ixilik geratuten dira, eta gaiztuak, dongak, lotsabakoak beti nagusi. Onako Kristotar epela-gandik ¿zer itxaron leike? Bardiñ jasoten da oitura donga eta nabarkerijakaz be: aspaldi onetan aske dabilz lizunkeri eta nabarkeri guztijak, bai jolasetan, bai dantzetan, bai gabeko ibileretan, eta batez be uda aldijan, plaijetan. Eta ¿zer egiten dabe gurasuak eta agintarijak oitura galgarri onek kentzeko? Gitxi edo ezerbere ez.

Aita Santuaren gurarijak beteko badoguz, nora ezekua da danok alkar artutia asmoz eta egitez, eta ekiñ adorez zihistia biztuten, oitura onak bafiztetan, eta onoinen edo birtuteko usaiñ gozua gizartian zabalduten. Onan izango gara lebaduriaren antzekuak, dana bafiztauoko doguna.

Onetarakoxe sortu izan dira Elexa Santuan gazterijako batzafak, bai Luistafak, Koskak, bai Marijaren alabak eta abar, beste enparau gaztiak baño onaguak, garbijaguak eta elizkoiak izan ditezan eta birtuteko usaiñ gozua alde guztijetan zabaldu daijen, eta au eziñ leike egiñ bada-ezpadako jolas, dantza zikiñ eta ibilera gaiztuai jaraituagaz. Gazteri batzafak ez dira sortu, askok uste daben lez, ilian beñ konfesau eta Jauna artzeko, ezpada bizitza onduteko, birtutetan auferatuteko, eta Kristotar bati dagokijon lez bizi izateko; eta onelako asmorik ez daukanak eta biar dan adore eta kemenik ez daukanak ondo egiñgo dau batzafian ez sartutia edo batzafetik urtetia.

Baña, esango dau norbaitek, onan egiñaz gitxituko dira gazteri batzafak, eta au izan leiteke erligiñoiaren kaltez. Ez, da miñ bider be ez. ¿Zer da ohea: asko bada-ezpadako, edo gitxi onak? ¿Zer da ohea: 40 peseta paltso, edo 20 peseta onak? Zeuek erantzun. Nire eta beste askoren eritxijan oba da batzafian gitxi baña beroak eukitia, asko eta epelak eukitia baño; beroan artetik urtengo dabe barijak, baña epelen artetik beroak urtetia gatxa da. Ara zegaitik esaten eban gure Gotzain jaunak, Malagako Gotzañak eta beste askok, oba dala batzafian gitxi eta onak, zintzuak eta adoretzuak eukitia, asko bada-ezpadako epel eta otzak baño.

Izan gaitian, ba, ziñistez eta egitez Kristotar onai dagokijon lez; zabaldu alde guztijetara ziñiskintzako egi, argi ta garbiak, oitura on eta txalogarrijak, eta au egiñagaz beteko dogu Jaungoikuaren eta Elexa Deunaren naija, eta irabaziko doguz emen ludijan donetzitasun ugarijak eta an goijan azken bako sarija, zeñ danoi opa deutzuedan. Amen.

Garizuma aureko lenengo igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

¿Zeñen irudija dala uste dozue goizpar onek aitatuten deuzkun etxauna? Da gure Jaungoikua, gauza guztien egilja, jaubia eta arduraduna. Mastija

bañiz da gizatasunaren irudija: ludi guztijan zabaldua dagoan gizasemiak egiten dabe gizatasuna. Gure Jaungoiko arduradunak beti eta aldi guztijetan bialdu izan dauz langiliak masti onetara. Ludijaren asieran Aita-len eta Igar-lak bialdu ebazan bere naija iragartera; geruago bialdu ebazan legegiñak eta epaikarijak bere efija zuzendu egijen; geruago bañiz bere Seme bakaña bialdu eban gizaseme guztiai zeruko bidia erakustera eta diabruaren mendetik gaizkatutera. Bere Semiaren ondoren, eta berak irasi edo fundau eban Elexa Santua, bialdu ebazan apostoluak, misolarijak, jakintzuak eta izlari ospatzuak, lana sendo egijen ebangelijo santua zabaldu egijen eta bere bidez Jesukristo gure Jaunaren ezauberia ludi guztijan iragari egijen. Mastijaren ize-nagaz baita be aitu giñai *arimia*, zein emon deuzkun Jaungoikuak bera zaindu eta gordetako eta bere alde lan egiteko, eta ez une edo aldi baten, ezpada bizitza guztian, ba azkenian, au da eriotzako orduan, izango da kontu emotia, alogera artutia eta betiko sariagaz jaubetutia.

Jaungoikuak gura dau, masti jaubiak mats mordo edefak artzeko lana sendo egiten daben lez, alantxe guk be lana egiñ daigula arimiaren alde santutasuneko igali edefak artu daiguzan. ¿Zer egiten dau mats mordo edefak artu gura dauzan masti jaubiak? Mastija atxurtu, sasijak kendu, bedar txafak iñ, eta zimartu, ba nagikerijaz jaramonik egiten ezpadeutzo ezdau ezerbe artuko, edo artuten dabena izanko da mats gafatxa, mingotxa, jateko balijo ez dabena. Auxe berberau egiñ biar dogu geure arimiagaz be santutasuneko igaliak emango badauz: esi eta azpiratu bere griña gaiztuak, kendu ekandu txafak, zapaldu pegatuko asi gaiztua eta ereiñ birtuteko asi onak eta Jaungoikuaren bildur santua, eta lan au egiñ biar da gazte gaztetatik, asijera on baten bidez, ba geruago lan egitia izango litzateke gatxa eta onera bagakua.

¿Ze ardura euki dogu oraiñ artian geure animakaz? ¿Ze lan egiñ dogu bere alde igaro dirian urtetan? Gure umetasun, gaztetasun eta gizatasuneko urtetara begiralditxo bat emoten badogu, ikusiko dogu gauza gitxi edo ezerbere ez dogula egiñ. Umetasunian gure oldozkun eta gurari guztijak umekeri-jetan eman genduzan; gaztetasunian bañiz jolasa, dantzia, apaindurija lafegija, gaiztakerija eta pekatua izan zan gure egintza bakafa. ¿Nok ez daki gaurko gaztegiak zelako bizieria daroian? ¿Zer ikusten da eurretan? Afokerija galgafija, menpetasun eta itzalik eza, ibilera nasaija, berandu etxeratutia ta abar. ¿Zer entzuten jakue gaurko gaztiai? Biraua, blasfemija, berbeta zikiña eta abesti nabarmena. Gizatasunian osteria, egunero ikusten dogunetik esan lei arimiakaz ardura gitxi agertuten dabela, batetik etxeko arasuak, bestetik

bizidia, irabazpidia, dirua, jana, jantzija, sal-erostia, tratua, perija ta abar da euren asmo eta oldoskun bakafa; arimiakaz ezerbe ez: arimia albo batera itxiten da: esan lei arimiak gitxiago balio dabela gorputzak baño. ¿Noiz artian iraungo dau itxutasun galgari onek? ¿Zer balio deuzku osasun ona eukitia, aberastasun andiak pīlotutia eta ludi guztijagaz jaubetutia, arimia galtzen badogu? Auxegaitik gure ardura guztijak izan bitez arimiakaz; gorputza ustelkoña da, eta ustelduko da urte gitxi barfu; arimia bariz īlezkoña da, eta biziko da, beti iraungo dau, edo zorientasunez inguratuta, edo zoritxafez ondatuta.

Goizpar edo ebangelijuak diño etxaunak agindu eutzola bere otsein-nagugusijari īluntzian langīle guztijai bere jornala ordaindutia. ¿Zegaitik īluntzian, eta ez lenago? ¿Zer adietan emon gura deuzku īluntze onegaz? Gure bizitzako īluntzia eriotzako ordua da: gure bizitza laburā da: jaijoten gara, eta oinkada batzuk emonaz beste бага, lurperatuten gabez. Auxegaitik J. K. gure Jaunak gure bizitzia egun bategaz bardinduten dau; eta Pedro Apostolu deunak diño mīla urteko bizitzia egun bateko bizitziagaz bardindu leitekiala. Beraz īluntzian, au da eriotzako orduan emongo deuzku J. K. gure ondo egiñaren alogera, edo dongaro egiñaren zarija.

Baita be, goizpar edo ebangelijuak diño langīle guztijai alogera bardiña emon eutzela, alan goizian goizetik mastira joan zirianai, zein da eguardijan, afatzaldian, nai īluntzian joan zirianai, eta onegaz esan gura deuzku J. K. aldi labur baten alogera andija irabazi genkiala, lana gogoz eta adorez egiten badogu. Jaungoikuak obeto begiratuten deutzo gogoz eta adorez egiten dan lanari naita ordu gitxikua izan, nagikeriz eta ordu askotan egiten dan lanari baño. Begira zer jasoten dan langīle askogaz: oratuten deutze lanari izentauriko orduetan, baña batian urlijari begira, bestian berbetan, zigafua isiotuten, gero bariz paletia itxi dabela, ara eta ona joan biar dabela... ez dabe lanik tantik be egiten; beste batzuk osterā, langīle zintzuak dirialako eta adorez biar egiten dabelako, beiñgo baten amaituten dabez lanak. Eta auxe berberau ikusi ebalako, ugesabak danai aloger bardiña emoteko agindu eban. Auxe berberau jasoten da arimako lanetan be: batzuk gazte gaztetatik asten dira Jaungoikuaren otseīngintzan: ikasten dabez Kristotar bati dagokijozan ikaskizunak, egiten dabe autorkuntza, Jauna zafi artzia, otoija eta beste egikera on batzuk. ¿Baña zelan egiten dabez? Oituraz, ganora bage; oztazun andijagaz, onerazpen edo devoziño gitxigaz; eta auxegaitik ez dabe oiñkada bat bera auferatuten, ez onoimenian, ez Jaungoiko zaletasunian, ez eta santuta-